

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMAS

I. BENDRIEJI NUOSTATAI

1 straipsnis. Respublikos Prezidento rinkimų pagrindai

Respublikos Prezidentą renka Lietuvos Respublikos piliečiai penkeriems metams, remdamiesi visuotine, lygia ir tiesiogine rinkimų teise, slaptu balsavimu.

1⁽¹⁾ straipsnis. Neteko galios nuo 2004 m. birželio 24 d.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [IX-2223](#), 2004-05-04, Žin., 2004, Nr. 75-2568 (2004-05-05)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-2278](#), 2004-06-15, Žin., 2004, Nr. 98-3633 (2004-06-24)

2 straipsnis. Teisė būti kandidatu į Respublikos Prezidentus

Respublikos Prezidentu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis pagal kilmę, ne mažiau kaip trejus pastaruosius metus gyvenęs Lietuvoje, jeigu jam iki rinkimų dienos yra suėję ne mažiau kaip keturiasdešimt metų ir jeigu jis gali būti renkamas Seimo nariu.

Respublikos Prezidentu negali būti renkamas šiurkščiai pažeidęs Konstituciją arba sulaužęs priesaiką asmuo, kurį Seimas apkaltos proceso tvarka pašalino iš užimamų pareigų ar panaikino jo Seimo nario mandatą.

Tas pats asmuo Respublikos Prezidentu gali būti renkamas ne daugiau kaip du kartus iš eilės.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-40](#), 93.01.05, Žin., 1993, Nr. 3-52 (93.01.31)

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr. 100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-2223](#), 2004-05-04, Žin., 2004, Nr. 75-2568 (2004-05-05)

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

2004-05-25, Žin., 2004, Nr. 85-3094 (2004-05-26)

Nr. [IX-2278](#), 2004-06-15, Žin., 2004, Nr. 98-3633 (2004-06-24)

2⁽¹⁾ straipsnis. Duomenys apie ryšius su užsienio specialiosiomis tarnybomis (struktūromis)

Pretendentas būti kandidatu į Respublikos Prezidentus po to, kai Vyriausioji rinkimų komisija priima sprendimą išduoti jam rinkėjų parašų rinkimo lapus, privalo iki įregistravimo kandidatu į Respublikos Prezidentus pateikti Vyriausiajai rinkimų komisijai duomenis apie savo darbą SSRS ar buvusių sovietinių respublikų NKVD, NKGB, MGB, KGB bei kitų užsienio valstybių atitinkamose tarnybose (struktūrose), apie mokymąsi šių tarnybų (struktūrų) mokyklose ar apie bendradarbiavimą su šiomis tarnybomis (struktūromis). Šiuos duomenis pretendentas būti kandidatu į Respublikos Prezidentus įrašo duomenų anketoje. Joje turi būti nurodyta: tarnybos (struktūros) pavadinimas bei pavaldumas, asmens pareigos, laipsnis, rangas ir funkcijos, darbo ar mokslo laikas ir vieta, apdovanojimai. Duomenų anketos formą nustato Vyriausioji rinkimų komisija. Anketos duomenys yra vieši. Jei pretendentas būti kandidatu į Respublikos Prezidentus duomenų anketoje pateikia šioje straipsnio dalyje nurodytus duomenis, Vyriausioji rinkimų komisija privalo šią anketą viešai paskelbti per 24 valandas nuo jos pateikimo.

Jei pretendentas iki įregistravimo kandidatu į Respublikos Prezidentus nepateikė Vyriausiajai rinkimų komisijai užpildytos duomenų anketos, Komisija apie tai viešai paskelbia ne vėliau kaip per 24 valandas po to, kai asmuo įregistruotas kandidatu į Respublikos Prezidentus.

Apie savo darbą, mokymąsi ar bendradarbiavimą su šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis tarnybomis (struktūromis) kandidatas į Respublikos Prezidentus privalo skelbti savo kiekvienoje vaizdo ar garso agitacinėje rinkimų medžiagoje.

Jeigu Vyriausioji rinkimų komisija gauna raštu informaciją, kad duomenų anketoje pateikti duomenys yra neteisingi, nusiėmę ar kad nepateikta užpildyta anketa, taip pat kad pretendentas būti

kandidatu į Respublikos Prezidentus ar kandidatas į Respublikos Prezidentus dirbo, mokėsi šio straipsnio 1 dalyje nurodytose tarnybose (struktūrose), bendradarbiavo su jomis, ir nustato, kad apie tai nėra įrašyta duomenų anketoje, per 48 valandas privalo pretendantą būti kandidatu į Respublikos Prezidentus ar kandidatą į Respublikos Prezidentus supažindinti su gauta informacija ir pasiūlyti jam pateikti paaiškinimus.

Jeigu pretendentas būti kandidatu į Respublikos Prezidentus ar kandidatas į Respublikos Prezidentus sutinka su Vyriausiojoje rinkimų komisijoje gauta informacija, jis turi nedelsdamas papildomai įrašyti šią informaciją į savo duomenų anketa, o jeigu duomenų anketa nebuvo užpildyta, ją užpildyti - įrašyti nurodytą informaciją. Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 24 valandas privalo šią informaciją paskelbti viešai.

Jeigu pretendentas būti kandidatu į Respublikos Prezidentus ar kandidatas į Respublikos Prezidentus nesutinka su Vyriausiojoje rinkimų komisijoje gauta informacija, kviečiamas neatvyksta į Vyriausiąją rinkimų komisiją ar atsisako pateikti paaiškinimus dėl gautos informacijos, Vyriausioji rinkimų komisija prireikus gali kreiptis į informaciją suteikusius asmenis, taip pat į kitas įstaigas ar organizacijas, prašydama pateikti papildomų duomenų ar dokumentų.

Išnagrinėjusi gautą informaciją, Vyriausioji rinkimų komisija privalo priimti vieną iš šių sprendimų:

1) gautą informaciją pripažinti nepagrįsta;

2) kreiptis į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisimą su pareiškimu nustatyti faktą, kad pretendentas būti kandidatu į Respublikos Prezidentus ar kandidatas į Respublikos Prezidentus duomenų anketoje nurodė neteisingus duomenis apie savo darbą, mokymąsi ar bendradarbiavimą su šio straipsnio 1 dalyje išvardytomis tarnybomis (struktūromis) arba tokius duomenis nusiūpė.

Visais atvejais Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo informacijos gavimo turi priimti sprendimą ir per 24 valandas nuo priėmimo jį paskelbti.

Teismas Vyriausiosios rinkimų komisijos pareiškimą išnagrinėja per 72 valandas ir priima sprendimą, kuris įsiteisėja nuo paskelbimo.

Įsiteisėjusį teismo sprendimą Vyriausioji rinkimų komisija per 24 valandas paskelbia viešai.

Jeigu Vyriausioji rinkimų komisija gauna šio straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją iki rinkimų likus mažiau kaip 12 dienų, kandidatas į Respublikos Prezidentus su šia informacija nesupažindinamas, o Vyriausioji rinkimų komisija jos nenagrinėja.

Vyriausioji rinkimų komisija teismo nustatytą faktą gali viešai paskelbti ne vėliau kaip likus 72 valandoms iki balsavimo pradžios.

Šio straipsnio 1 dalyje vartojamą sąvoką "bendradarbiavimas" apibrėžia Lietuvos Respublikos įstatymo "Dėl deputatų, įtariamų sąmoningu bendradarbiavimu su kitų valstybių specialiosiomis tarnybomis, mandatų patikrinimo" 5 straipsnis (Žin., 1992, Nr. 1-1).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-449](#), 97.10.14, Žin., 1997, Nr. 98-2477 (97.10.30)

Nr. [VIII-1050](#), 99.02.09, Žin., 1999, Nr. 19-514 (99.02.24)

Nr. [VIII-1938](#), 00.09.19, Žin., 2000, Nr. 85-2576 (00.10.11)

3 straipsnis. Visuotinė rinkimų teisė

Teisę rinkti Respublikos Prezidentą turi Lietuvos Respublikos piliečiai, kurie rinkimų dieną yra ne jaunesni kaip 18 metų. Rinkimuose nedalyvauja piliečiai, teismo pripažinti neveiksniais.

Bet kokie tiesioginiai arba netiesioginiai Lietuvos Respublikos piliečių rinkimų teisių apribojimai dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų - draudžiami.

4 straipsnis. Lygi rinkimų teisė

Kiekvienas Lietuvos Respublikos pilietis, turintis teisę rinkti Respublikos Prezidentą, rinkimuose turi vieną balsą.

5 straipsnis. Tiesioginiai Respublikos Prezidento rinkimai

Respublikos Prezidentą rinkėjai renka be tarpininkų.

6 straipsnis. Slaptas balsavimas

Rinkėjai balsuoja asmeniškai ir slapta. Kontroluoti rinkėjų valią rinkimuose draudžiama.

7 straipsnis. Viešumas rengiant ir vykdam rinkimus

Valstybės institucijos ir rinkimų komisijos Respublikos Prezidento rinkimus rengia ir vykdo viešai. Apie rinkimų organizavimo renginius (susirinkimus, posėdžius) viešai pranešama ne vėliau kaip likus 12 val. iki renginių pradžios.

Rinkimų komisijos informuoja piliečius apie savo darbą, rinkimų apylinkių sudarymą, rinkimų komisijų sudėtį, buvimo vietą ir darbo laiką, apie rinkėjų sąrašus, kandidatų į Respublikos Prezidentus įregistravimo rezultatus, balsavimo ir rinkimų rezultatus.

Valstybinės masinės informacijos priemonės informuoja visuomenę apie Respublikos Prezidento rinkimų rengimą ir vykdymą.

Visų masinės informacijos priemonių atstovai turi teisę nekliudomai dalyvauti visuose renginiuose, kuriuos organizuoja rinkimų komisijos, visuose rinkimų komisijų posėdžiuose, taip pat gauti iš rinkimų komisijų informaciją apie rinkimų rengimą ir vykdymą.

8 straipsnis. Rinkimų rengimo ir vykdymo išlaidos

Respublikos Prezidento rinkimų rengimo ir vykdymo išlaidas apmoka valstybė ir savivaldybės. Iš valstybės lėšų apmokamos rinkimų komisijų išlaidos rinkimams organizuoti ir vykdyti bei atlyginama už rinkimų komisijų narių ir jas aptarnaujančio personalo darbą. Iš savivaldybių lėšų apmokama už miestų, rajonų ir apylinkių rinkimų komisijų būstinių patalpų išlaikymą, balsavimo patalpų įrengimo inventoriaus įsigijimą ir išsaugojimą. Jeigu savivaldybė nesuteikia tinkamų patalpų ar inventoriaus rinkimų apylinkės būstinei ir balsavimo patalpoms, tam Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimu panaudojamos valstybės lėšos. Šiuo atveju faktinės išlaidas balsavimo patalpoms ir inventoriui per 2 mėnesius po rinkimų Vyriausioji rinkimų komisija ne ginčo tvarka išieško iš savivaldybės.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

II. RINKIMŲ ORGANIZAVIMAS

9 straipsnis. Rinkimų apylinkių sudarymas

Atsižvelgiant į patogumą rinkėjams atvykti į balsavimo patalpas ir į rinkėjų skaičių, miestų, rajonų teritorijos dalijamos į rinkimų apylinkes.

Miesto, rajono teritorijos suskirstymą į rinkimų apylinkes mero teikimu tvirtina ir keičia Vyriausioji rinkimų komisija. Patvirtintų rinkimų apylinkių sąrašą, jo pakeitimus Vyriausioji rinkimų komisija skelbia "Valstybės žiniuose".

Rinkimų apylinkės teritorijoje turi gyventi ne daugiau kaip 5000 rinkėjų.

Rinkimų apylinkės ribos, balsavimo būstinės adresas keičiami esant reikalui, bet ne vėliau kaip prieš 100 dienų iki rinkimų. Miesto, rajono meras teikime tvirtinti savivaldybės teritorijos suskirstymą į rinkimų apylinkes nurodo: siūlomą apylinkės pavadinimą, į rinkimų apylinkę patenkančius adresus, rinkėjų skaičių sudaromoje apylinkėje, balsavimo būstinės adresą ir telefoną. Teikime keisti savivaldybės teritorijos suskirstymą į rinkimų apylinkes nurodomi darytini pakeitimai. Ne vėliau kaip likus 100 dienų iki rinkimų meras Vyriausiajai rinkimų komisijai taip pat praneša apie naujai atsiradusius, su pakeistais pavadinimais arba išnykusius adresus, patvirtina balsavimo būstinių adresus ir telefonus.

Kai pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami per du mėnesius nuo jų paskelbimo, Vyriausioji rinkimų komisija gali pakeisti rinkimų apylinkių ribas ir balsavimo būstinių adresus ne vėliau kaip prieš 50 dienų iki rinkimų. Jeigu šie rinkimai rengiami anksčiau kaip per du mėnesius nuo rinkimų dienos paskelbimo, rinkimų apylinkių ribos nekeičiamos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, *Žin.*, 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

10 straipsnis. Rinkimų komisijos

Respublikos Prezidento rinkimus organizuoja ir vykdo:

- 1) Vyriausioji rinkimų komisija;
- 2) miesto, rajono rinkimų komisija;
- 3) apylinkių rinkimų komisijos.

Rinkimų komisijų nariai negali būti kandidatais į Respublikos Prezidentus ar kandidato patikėtiniais.

Į rinkimų komisiją gali būti siūlomas Lietuvos Respublikos pilietis, jeigu jis turi teisę būti renkamas Seimo nariu (neatsižvelgiant į nustatytą kandidatui į Seimo narius jauniausią amžių, bet rinkimų dieną ne jaunesnis kaip 18 metų) ir nebuvo anksčiau atleistas iš rinkimų komisijos už rinkimų ar Referendumo įstatymų pažeidimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

11 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

12 straipsnis. Neteko galios nuo 2002 m. rugpjūčio 1 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

13 straipsnis. Miestų, rajonų rinkimų komisijų sudarymas

Miestų, rajonų rinkimų komisijas rinkimų laikotarpiui sudaro Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip likus 74 dienoms iki rinkimų.

Miestų, rajonų rinkimų komisijos sudaromos iš:

1) tame mieste, rajone gyvenančio ar dirbančio ir aukštąjį teisinį išsilavinimą turinčio asmens, kurį pasiūlo teisingumo ministras;

2) tame mieste, rajone gyvenančių ar dirbančių ir aukštąjį teisinį išsilavinimą turinčių asmenų, kuriuos pasiūlo Lietuvos teisininkų draugija;

3) mero pasiūlyto kiekvienos savivaldybės, kuri visa ar jos dalis priskirta šiai rinkimų apygardai, administracijoje dirbančio karjeros valstybės tarnautojo;

4) partijų, politinių organizacijų, kurios gavo Seimo narių mandatų daugiamandatėje rinkimų apygardoje, pasiūlytų asmenų.

Teisingumo ministras, Lietuvos teisininkų draugija ir miesto, rajono meras gali siūlyti ir daugiau kandidatūrų.

Partijos, politinės organizacijos, kurios gavo Seimo narių mandatų daugiamandatėje rinkimų apygardoje pagal iškeltų kandidatų sąrašą (jungtinį sąrašą), nuo vieno šio daugiamandatėje rinkimų apygardoje iškeltų kandidatų sąrašo (jungtinio sąrašo) turi teisę pasiūlyti į miestų, rajonų rinkimų komisijas po du savo atstovus. Jeigu atstovai atitinka šio įstatymo reikalavimus, Vyriausioji rinkimų komisija jų kandidatūrų atmesti negali. Jei kandidatūrų nebuvo pasiūlyta, Vyriausioji rinkimų komisija vietoj jų gali papildomai skirti komisijos nariais kandidatūras, pasiūlytas teisingumo ministro, Lietuvos teisininkų draugijos arba miesto, rajono mero.

Visais atvejais ne mažiau kaip trys komisijos nariai turi būti asmenys, paskirti į miestų, rajonų rinkimų komisijas iš teisingumo ministro, Lietuvos teisininkų draugijos ir mero pasiūlytųjų. Jeigu šių asmenų yra mažiau, komisija padidinama iš teisingumo ministro, Lietuvos teisininkų draugijos arba miesto, rajono mero pasiūlytų kandidatūrų.

Jeigu tą pačią dieną kartu vyksta arba Seimo, arba Respublikos Prezidento, arba savivaldybės tarybos rinkimai, arba referendumas, apylinkių rinkimų ar referendumo komisijos sudaromos tos pačios. Vyriausioji rinkimų komisija atskiroje rinkimų, referendumo teritorijoje sudaro vieną - miesto, rajono, apygardos rinkimų arba referendumo - komisiją ir nustato jos funkcijas organizuojant ir vykdant kitus rinkimus ar referendumą.

Miesto, rajono rinkimų komisijos pirmininką skiria Vyriausioji rinkimų komisija.

Miesto, rajono rinkimų komisija savo pirmajame posėdyje išsirenka komisijos pirmininko pavaduotoją ir sekretorių.

Kai pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami per du mėnesius nuo jų paskelbimo, Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip likus 50 dienų iki rinkimų sudaro miestų, rajonų rinkimų komisijas. Jeigu šie rinkimai rengiami anksčiau kaip per du mėnesius nuo rinkimų dienos paskelbimo, šis 50 dienų terminas trumpinamas tiek dienų, kiek jų trūksta iki dviejų mėnesių termino.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-49](#), 93.01.19, *Žin.*, 1993, Nr. 4-78 (93.02.10)

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr. 100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr. 93-2325 (97.10.15)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, *Žin.*, 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

14 straipsnis. Miestų, rajonų rinkimų komisijų įgaliojimai

Miesto, rajono rinkimų komisija:

- 1) Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka informuoja mieste, rajone gyvenančius rinkėjus apie rinkimų apylinkių ribas, būstines, darbo laiką ir balsavimo patalpas;
- 2) prižiūri, kaip mieste, rajone vykdomas šis įstatymas;
- 3) sudaro apylinkių rinkimų komisijas;
- 4) paskirsto rinkimams skirtas lėšas apylinkių rinkimų komisijoms, kontroliuoja šių lėšų naudojimą ir už sunaudotas rinkimams atsiskaito Vyriausiajai rinkimų komisijai;
- 5) registruoja rinkimų stebėtojus ir išduoda jiems pažymėjimus;
- 6) sudaro miesto, rajono teritorijoje esančių gydymo, socialinės rūpybos ir globos įstaigų, karinių dalinių ir baudmės atlikimo vietų sąrašą ir kartu su pašto vadovu pasirūpina, kad juose būtų organizuotas balsavimas paštu;
- 7) surašo miesto, rajono balsų skaičiavimo protokolą, nustato rinkimų rezultatus ir perduoda juos tvirtinti Vyriausiajai rinkimų komisijai;
- 8) svarsto skundus dėl apylinkių rinkimų komisijų sprendimų bei veiksmų ir priima sprendimus;
- 9) vykdo kitus šio įstatymo numatytus įgaliojimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr. 100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr. 93-2325 (97.10.15)

15 straipsnis. Apylinkių rinkimų komisijų sudarymas

Ne vėliau kaip likus 65 dienoms iki rinkimų miesto, rajono rinkimų komisija nustato kiekvienos rinkimų apylinkės komisijos narių skaičių, kuris turi būti kartotinis partijų ir politinių organizacijų, turinčių teisę siūlyti kandidatūras, skaičiui. Jeigu nebuvo pasiūlyta pakankamai kandidatūrų arba komisijoje liko laisva vieta, trūkstamas kandidatūras gali pasiūlyti savivaldybės, kurios teritorijoje yra rinkimų apylinkė, meras.

Po vienodą skaičių kandidatūrų į apylinkės rinkimų komisiją turi teisę siūlyti:

1) kiekviena partija, politinė organizacija ar jų koalicija, per paskutiniuosius Seimo rinkimus gavusi Seimo narių mandatų daugiamandateje rinkimų apygardoje. Jeigu partija, politinė organizacija Seimo narių mandatų gavo būdama koalicijoje, tai kandidatūras ji gali siūlyti kartu su koalicijoje dalyvavusiomis organizacijomis;

2) partija, politinė organizacija ar jų koalicija, per paskutiniuosius savivaldybės tarybos rinkimus gavusi tarybos narių mandatų pagal iškeltų kandidatų sąrašą (jungtinį sąrašą). Jeigu partija, politinė organizacija tarybos narių mandatų gavo būdama koalicijoje, tai kandidatūras ji gali siūlyti kartu su koalicijoje dalyvavusiomis organizacijomis.

Jeigu partija, politinė organizacija gali siūlyti kandidatūras ir pagal Seimo, ir pagal savivaldybės tarybos rinkimų rezultatus, tai ji kandidatūras siūlo tik pagal vieną iš šių rinkimų rezultatus pasirinktinai. Jeigu viena iš organizacijų, dalyvavusių rinkimų koalicijoje, kandidatūrų nepasiūlo arba atsisako jas siūlyti, arba pasirenka siūlyti pagal kitų, kaip buvo sudaryta koalicija, rinkimų rezultatus, kitos šioje koalicijoje dalyvavusios organizacijos kandidatūras turi teisę siūlyti jai nedalyvaujant.

Partijos, politinės organizacijos kandidatūrų sąrašą miesto, rajono rinkimų komisijai pateikia ne vėliau kaip likus 48 dienoms iki rinkimų.

Apylinkių rinkimų komisijas rinkimų laikotarpiui sudaro miesto, rajono rinkimų komisijos ne vėliau kaip likus 45 dienoms iki rinkimų. Jeigu partijos, politinės organizacijos siūloma kandidatūra atitinka šio įstatymo reikalavimus, miesto, rajono rinkimų komisija negali jos atmesti.

Jeigu kandidatūrų nebuvo pasiūlyta arba pasiūlytosios neatitinka šio įstatymo reikalavimų, arba jos buvo pasiūlytos po nustatyto termino, miesto, rajono rinkimų komisija gali sumažinti anksčiau nustatytą rinkimų apylinkės komisijos narių skaičių arba kreiptis į merą, kad šis pasiūlytų į apylinkių rinkimų komisiją trūkstamas kandidatūras. Mero siūlomi asmenys negali būti partijų, politinių

organizacijų nariai ar jais tapti iki rinkimų komisijos nario įgaliojimų pabaigos. Jeigu ne mažiau kaip 3 miesto, rajono rinkimų komisijos nariai posėdyje skiriant apylinkės rinkimų komisijos narį prieštarauja mero siūlomo asmens paskyrimui apylinkės rinkimų komisijos nariu, šis asmuo negali būti skiriamas komisijos nariu.

Apylinkių rinkimų komisijų pirmininkus skiria miesto, rajono rinkimų komisijos.

Apylinkės rinkimų komisija pirmajame posėdyje išsirenka komisijos pirmininko pavaduotoją ir sekretorių.

Kai pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami per du mėnesius nuo jų paskelbimo, miestų, rajonų rinkimų komisijos ne vėliau kaip likus 45 dienoms iki rinkimų nustato kiekvienos rinkimų apylinkės komisijos narių skaičių. Partijos, politinės organizacijos kandidatūrų į apylinkių rinkimų komisijas sąrašus miestų, rajonų rinkimų komisijoms pateikia ne vėliau kaip likus 42 dienoms iki rinkimų. Apylinkių rinkimų komisijos sudaromos ne vėliau kaip likus 40 dienų iki rinkimų. Rinkimų komisijos narys, nedavęs rašytinio pasižadėjimo ilgiau kaip 7 dienas nuo paskyrimo arba davęs rašytinį pasižadėjimą su išlyga, netenka pareigų rinkimų komisijoje. Jeigu pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami anksčiau kaip per du mėnesius nuo jų paskelbimo, šioje dalyje nurodyti 40, 42 ir 45 dienų terminai trumpinami tiek dienų, kiek jų trūksta iki dviejų mėnesių termino.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

16 straipsnis. Apylinkės rinkimų komisijos įgaliojimai

Apylinkės rinkimų komisija:

1) iš miesto, rajono rinkimų komisijos gauna apylinkės rinkėjų sąrašus, sudaro sąlygas su jais susipažinti rinkėjams, atstovams rinkimams, įteikia ar kitaip perduoda rinkėjams rinkėjo pažymėjimus, praneša miesto, rajono rinkimų komisijai apie apylinkės rinkėjų sąraše aptiktus netikslumus;

2) nagrinėja skundus dėl apylinkės rinkėjų sąraše padarytų klaidų;

3) Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka prižiūri, kaip rinkimų apylinkės teritorijoje vyksta balsavimas paštu, kad būtų sudarytos sąlygos balsuoti paštu visose rinkimų apylinkės teritorijoje esančiose gydymo, socialinės rūpybos ir globos įstaigose, kariniuose daliniuose ir baudmės atlikimo vietose;

4) kartu su savivaldybės tarybos atstovu pasirūpina, kad pagal šio įstatymo reikalavimus laiku būtų parengtos balsavimo patalpos, slapto balsavimo kabinos ir balsadėžės;

5) rinkimų dieną organizuoja balsavimą rinkimų apylinkėje;

6) suskaičiuoja balsus, surašo apylinkės balsų skaičiavimo protokolą;

7) svarsto savo apylinkės rinkėjų ir stebėtojų skundus dėl rinkimų rengimo, balsavimo organizavimo, balsų skaičiavimo, balsų skaičiavimo protokolo surašymo ir priima sprendimus;

8) vykdo kitus šio įstatymo numatytus įgaliojimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

17 straipsnis. Rinkimų komisijų narių rašytiniai pasižadėjimai ir rinkimų komisijų darbo organizavimas

Rinkimų komisijos narys, pirmininkas pareigas rinkimų komisijoje pradeda eiti davęs rašytinį pasižadėjimą.

Miestų, rajonų ir apylinkių rinkimų komisijų narių, pirmininkų rašytinio pasižadėjimo davimo tvarką nustato Vyriausioji rinkimų komisija. Nustatomi šie rinkimų komisijos nario, pirmininko pasižadėjimo tekstai:

1) „Aš, (vardas, pavardė), pasižadu būti ištikimas Lietuvos Respublikai, laikytis jos Konstitucijos ir įstatymų, sąžiningai ir garbingai atlikti savo pareigas rinkimų komisijoje ir susilaikyti nuo poelgių, pažeidžiančių įstatymus ir žmogaus teises.

Tepadeda man Dievas.“;

2) „Aš, (vardas, pavardė), pasižadu būti ištikimas Lietuvos Respublikai, laikytis jos Konstitucijos ir įstatymų, sąžiningai ir garbingai atlikti savo pareigas rinkimų komisijoje ir susilaikyti nuo poelgių, pažeidžiančių įstatymus ir žmogaus teises.

Davęs rašytinį pasižadėjimą asmuo po pasižadėjimo tekstu pasirašo. Pasižadėjimas galioja visą paskyrimo dirbti rinkimų komisijoje laiką. Rašytinio pasižadėjimo tekstas negali būti keičiamas. Draudžiama pradėti eiti rinkimų komisijos nario pareigas nepasižadėjus.

Rašytinius pasižadėjimus saugo rinkimų komisijos narius, pirmininkus paskyrusi rinkimų komisija.

Vyriausioji ar miesto, rajono rinkimų komisija, skirdama rinkimų komisijos narį, nustato laiką, kada jis privalo duoti rašytinį pasižadėjimą. Asmuo, nedavęs rašytinio pasižadėjimo ilgiau kaip 15 dienų nuo paskyrimo arba davęs rašytinį pasižadėjimą su išlyga, netenka pareigų rinkimų komisijoje.

Rinkimų komisijos posėdžiai yra teisėti, kai juose dalyvauja ne mažiau kaip 3/5 komisijos narių. Komisijos sprendimai priimami atviru balsavimu posėdyje dalyvaujančių komisijos narių balsų dauguma. Balsams pasidalijus po lygiai, lemia komisijos pirmininko balsas. Komisijos nariai, nesutinkantys su sprendimu, turi teisę raštu pareikšti atskirąją nuomonę, kuri pridedama prie protokolo ir yra neatsiejama jo dalis.

Pasibaigus rinkimams, miestų, rajonų ir apylinkių rinkimų komisijų narių, pirmininkų įgaliojimai nutraukiami. Sprendimą nutraukti įgaliojimus priima rinkimų komisija, paskyrusi komisijos narius, kai ši komisija, jos pirmininkas yra atlikę visus pagal įstatymą jiems pavestus darbus.

Rinkimų komisijos nariui ar pirmininkui, davusiam rašytinį pasižadėjimą, draudžiama bet kokios formos rinkimų agitacija ar kiti bandymai paveikti rinkėjų valią. Asmuo, pažeidęs šį reikalavimą arba rinkimų komisijos nario rašytinį pasižadėjimą, turi būti atleistas iš komisijos ir gali būti patrauktas baudžiamojon atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

18 straipsnis. Skundai dėl rinkimų komisijų sprendimų, priimtų iki balsavimo pabaigos

Visos politinės partijos ir politinės organizacijos, iškėlusios kandidatą į Respublikos Prezidentus, bei kandidatų į Respublikos Prezidentus patikėtiniai rinkimų komisijų sprendimus gali apskųsti šia tvarka:

- 1) apylinkių rinkimų komisijų sprendimus - miesto ar rajono rinkimų komisijai;
- 2) miestų, rajonų rinkimų komisijų sprendimus - Vyriausiajai rinkimų komisijai;
- 3) Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimus – Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui.

Skundai turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per 48 valandas nuo skundo padavimo. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas įsiteisėja nuo paskelbimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-647](#), 94.11.08, *Žin.*, 1994, Nr.89-1720 (94.11.18)

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Nr. [IX-2385](#), 2004-07-15, *Žin.*, 2004, Nr. 116-4332 (2004-07-27)

19 straipsnis. Skundai dėl rinkimų komisijų sprendimų, priimtų pasibaigus balsavimui

Visos politinės partijos ir politinės organizacijos, iškėlusios kandidatą į Respublikos Prezidentus, bei kandidatų į Respublikos Prezidentus patikėtiniai apylinkių rinkimų komisijų sprendimus dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo gali apskųsti miesto, rajono rinkimų komisijai ne vėliau kaip per 24 valandas nuo jų priėmimo. Šie skundai turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per 24 valandas.

Miestų, rajonų rinkimų komisijos, nagrinėdamos skundus dėl apylinkių rinkimų komisijų sprendimų dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo, dalyvaujant ne mažiau kaip 3/5 komisijos narių, gali perskaičiuoti apylinkės rinkimų komisijos pateiktus biuletenius ir, nustačiusios aritmetinę klaidą, neteisingai suskaičiuotus galiojančius bei negaliojančius biuletenius, gali pakeisti apylinkės balsų skaičiavimo protokolą. Miestų, rajonų rinkimų komisijos neturi teisės pripažinti negaliojančiais apylinkių rinkimų komisijų balsų skaičiavimo protokolų.

Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimai, išskyrus sprendimus dėl Respublikos Prezidento rinkimų rezultatų pripažinimo negaliojančiais, gali būti apskūsti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui ne vėliau kaip per 2 dienas nuo jų priėmimo ir turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per 48 valandas. Į šį terminą įskaitomos ir ne darbo dienos. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas įsiteisėja nuo paskelbimo ir jo vykdymas Vyriausiajai rinkimų komisijai yra privalomas.

Vyriausioji rinkimų komisija, nagrinėdama skundus dėl miestų, rajonų rinkimų komisijų sprendimų dėl balsų skaičiavimo protokolų surašymo mieste ar rajone, gali perskaičiuoti miesto, rajono rinkimų komisijos pateiktus rinkimų biuletenius ir, nustatiusi aritmetinę klaidą, neteisingai suskaičiuotus biuletenius, gali pakeisti miesto, rajono ir apylinkės balsų skaičiavimo protokolų įrašus. Vyriausioji rinkimų komisija neturi teisės pripažinti negaliojančiais miestų, rajonų balsų skaičiavimo protokolų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-647](#), 94.11.08, Žin., 1994, Nr.89-1720 (94.11.18)

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-2385](#), 2004-07-15, Žin., 2004, Nr. 116-4332 (2004-07-27)

20 straipsnis. Parama rinkimų komisijoms

Valstybės institucijos, įmonės, įstaigos bei organizacijos, jų pareigūnai privalo padėti rinkimų komisijoms vykdyti įgaliojimus, teikti joms reikalingas žinias.

Valstybės institucijos, įmonės, įstaigos ir organizacijos, jų pareigūnai ne vėliau kaip per 3 dienas privalo apsvarstyti rinkimų komisijų pareikštus prašymus ir duoti rinkimų komisijai motyvuotą atsakymą.

Pagalbiniais darbams rinkimų komisijos gali samdyti reikiamą skaičių personalo.

Vietos savivaldybės, valstybės įstaigos ir organizacijos privalo suteikti rinkimų komisijoms patalpas bei įrengimus rinkimams rengti ir vykdyti.

21 straipsnis. Rinkimų komisijų narių darbo apmokėjimas

Rinkimų komisijų pirmininkai, jų pavaduotojai ir nariai už darbą rinkimų komisijose gauna atlyginimą pagal Vyriausiosios rinkimų komisijos pateiktus ir Vyriausybės patvirtintus tarifus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-263](#), 2001 04 19, Žin., 2001, Nr. 39-1334 (2001 05 09)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

22 straipsnis. Rinkimų komisijų sudėties keitimas

Miesto, rajono, apylinkės rinkimų komisijos pirmininką ar narį iš pareigų komisijoje gali atleisti rinkimų komisija, patvirtinusi šios komisijos sudėtį, arba Vyriausioji rinkimų komisija.

Rinkimų komisija gali svarstyti tik motyvuotą partijos ar politinės organizacijos siūlymą atšaukti jos pačios pasiūlytą rinkimų komisijos narį.

Prireikus naujas rinkimų komisijos pirmininkas ar narys gali būti skiriamas šio įstatymo nustatyta tvarka ir praėjus 13 straipsnio 1 dalyje ir 15 straipsnio 5 dalyje nustatytiems terminams.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

III. RINKĖJŲ SĄRAŠAI

23 straipsnis. Rinkėjų sąrašai

Rinkimams organizuoti ir vykdyti sudaromi šie rinkėjų sąrašai:

- 1) Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašas;
- 2) miestų, rajonų rinkėjų sąrašai;
- 3) rinkimų apylinkių rinkėjų sąrašai.

Rinkėjų sąrašai sudaromi du kartus - išankstiniai ir galutiniai. Šie sąrašai gali būti naudojami tik rinkimams organizuoti ir vykdyti.

Rinkimų sąrašų sudarymo tvarka turi būti tokia, kad kiekvienas rinkimų teisę turintis Lietuvos Respublikos pilietis būtų įrašytas į rinkėjų sąrašus. Niekas negali būti įrašytas į rinkėjų sąrašą kelis kartus.

Kandidatus iškėlusių partijų prašymu rinkimų agitacijos tikslais gali būti sudaromi ir teikiami konkrečios rinkimų apygardos bendrieji rinkėjų sąrašai. Partijos, kurios yra įregistruotos Asmens duomenų valdytojų valstybės registre, gali gauti bendruosius (elektroninėse informacijos laikmenose arba atspausdintus) rinkėjų sąrašus. Bendruosiuose rinkėjų sąrašuose pateikiami: rinkėjo vardas, pavardė, adresas ir gimimo metai. Šių sąrašų sudarymo faktines išlaidas apmoka juos užsakiusi partija. Jeigu rinkėjas teisės aktų nustatyta tvarka yra pareiškęs nesutikimą, kad jo gyvenamosios vietos adresas ar gimimo metai būtų viešai skelbiami bendruosiuose rinkėjų sąrašuose, šiuose sąrašuose nurodomas tik jo vardas ir pavardė. Partijos negali teikti bendrųjų rinkėjų sąrašų tretiesiems asmenims ir naudoti kitiems negu rinkimų agitacijos tikslams. Gautus duomenis jos privalo sunaikinti per 30 dienų po galutinių rinkimų rezultatų paskelbimo.

Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašas ir miestų, rajonų rinkėjų sąrašai, kuriuos sudaro ir tvarko gyventojų registro tvarkytojas, sudaromi elektroninėse informacijos laikmenose. Rinkimų apylinkių rinkėjų sąrašai yra spausdinami. Rinkėjų sąrašų sudarymo tvarką, formą, sudarymo būdą ir jų naudojimo tvarką nustato Vyriausioji rinkimų komisija. Sudarant rinkėjų sąrašus, naudojami šie asmens duomenys:

1) Lietuvos Respublikos rinkėjų sąraše: vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data, pilietybę patvirtinančio asmens dokumento numeris, gyvenamosios vietos adresas ir adreso įrašymo į gyventojų registrą pagrindas;

2) miestų, rajonų rinkėjų sąraše: vardas, pavardė, asmens kodas, gimimo data, gyvenamosios vietos adresas ir adreso įrašymo į gyventojų registrą pagrindas;

3) rinkimų apylinkių rinkėjų sąraše: vardas, pavardė ir gyvenamosios vietos adresas. Rinkėjų, kurie yra pareiškę nesutikimą, kad jų adresas būtų skelbiamas rinkimų apylinkės rinkėjų sąraše, adresas nurodomas tik rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašo priede ir rinkėjo pažymėjime.

Kiekvienas rinkėjas turi teisę nesutikti, kad jo gyvenamosios vietos adresas būtų viešai skelbiamas rinkimų apylinkės rinkėjų sąraše, taip pat kad jo gyvenamosios vietos adresas ir gimimo metai ar kuris nors iš jų būtų nurodomi bendruosiuose rinkėjų sąrašuose, kurie teikiami partijoms. Vyriausioji rinkimų komisija kartu su gyventojų registro tvarkytoju sudaro sąlygas rinkėjui įgyvendinti savo teisę nesutikti, kad jo gyvenamosios vietos adresas būtų skelbiamas rinkimų apylinkės rinkėjų sąraše, taip pat kad gyvenamosios vietos adresas ir gimimo metai būtų skelbiami bendruosiuose rinkėjų sąrašuose.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

23⁽¹⁾ straipsnis. Piliečių įrašymo į Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašą bendroji tvarka

Į Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašą įrašomi visi rinkimų teisę turintys Lietuvos Respublikos piliečiai pagal pilietybę patvirtinančio dokumento (paso) išdavimo duomenis ir Lietuvos Respublikos gyventojų registrą. Pagal šiuos duomenis sudaryti sąrašai yra išankstiniai.

Rinkėjų sąrašų sudarymą, tikslinimą ir tvarkymą organizuoja Vyriausioji rinkimų komisija, remdamasi valstybės institucijų ir rinkimų komisijų teikiama informacija.

Iš Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašo turi būti išbraukiama:

- 1) miręs Lietuvos Respublikos pilietis;
- 2) asmuo, netekęs Lietuvos Respublikos pilietybės;
- 3) pilietis, kuriam įsigaliojo teismo sprendimas pripažinti jį neveiksniu.

Likus ne daugiau kaip 7 dienoms iki rinkimų, išankstiniai rinkėjų sąrašai su juose padarytais ir Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka pripažintais pakeitimais patvirtinami kaip galutiniai rinkėjų sąrašai. Galutiniai rinkėjų sąrašai gali būti keičiami tik sutikus Vyriausiajai rinkimų komisijai.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

23⁽²⁾ straipsnis. Miesto, rajono rinkėjų sąrašai

Miesto, rajono rinkėjų sąrašą elektroninėse informacijos laikmenose pagal Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašą ir jame nurodytą rinkėjo gyvenamąją vietą (paskutinę žinomą ar deklaruotą rinkėjo gyvenamąją vietą) sudaro Vyriausioji rinkimų komisija ir ne vėliau kaip likus 39 dienoms iki rinkimų perduoda miesto, rajono rinkimų komisijai. Kartu sudaromi užsienyje gyvenančių rinkėjų sąrašai ir perduodami Lietuvos Respublikos diplomatinėms atstovybėms. Taip pat sudaromas sąrašas piliečių, kurių gyvenamoji vieta nėra žinoma.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

23⁽³⁾ straipsnis. Rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašai

Rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą pagal miesto, rajono rinkėjų sąrašą ir jame nurodytą rinkėjo gyvenamąją vietą sudaro miesto, rajono rinkimų komisija ir ne vėliau kaip likus 26 dienoms iki rinkimų perduoda apylinkės rinkimų komisijai. Taip pat sudaromas sąrašas piliečių, kurių gyvenamoji vieta tiksliai nėra žinoma. Rinkėjai, laivų įgulų nariai ir keleiviai, kurie balsavimo paštu laikotarpiu ir rinkimų dieną negali sugrįžti į Lietuvą, Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka įrašomi į rinkimų apylinkės, kurios teritorijoje yra laivo registravimo uosto administracija, rinkėjų sąrašą.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

23⁽⁴⁾ straipsnis. Rinkėjų sąrašų paskelbimas ir susipažinimas su rinkėjų sąrašais

Likus ne mažiau kaip 25 dienoms iki rinkimų, apylinkės rinkimų komisija, diplomatinė atstovybė sudaro sąlygas rinkėjams susipažinti su rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašu. Rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašo priedo duomenys teikiami rinkėjams tik apie juos pačius. Draudžiama daryti rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašų kopijas ar kitu būdu dauginti ar platinti šiuos sąrašus. Prie įėjimo į rinkimų komisijos patalpas turi būti nurodytas komisijos narių budėjimo laikas, taip pat paskelbti telefonai, kuriais rinkėjai gali pasitikslinti, ar jie yra įrašyti į rinkėjų sąrašą. Pasibaigus šiame įstatyme nustatytam laikotarpiui įteikti rinkėjo pažymėjimus, apylinkės rinkimų komisijos budėjimo laikas, jos telefonai taip pat turi būti paskelbti daugiabučių namų laiptinėse. Diplomatinėje atstovybėje, prie įėjimo į rinkimų komisijos patalpas, turi būti nurodytas laikas ir vieta šiai rinkėjų teisei įgyvendinti.

Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašas ir miestų, rajonų rinkėjų sąrašai viešai neskelbiami, tačiau rinkėjui duomenys apie jo įrašymą į rinkėjų sąrašus gali būti teikiami ir telefonu.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

23⁽⁵⁾ straipsnis. Rinkėjo pažymėjimas

Rinkėjo pažymėjimas yra rinkimų komisijos išduotas dokumentas, kuriame nurodoma, kurios rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašė yra įrašytas Lietuvos Respublikos pilietis. Neturint šio pažymėjimo, balsuoti paštu negalima.

Rinkėjo pažymėjime nurodoma:

- 1) rinkėjo vardas ir pavardė;
- 2) rinkėjo gimimo data (metai, mėnuo, diena);
- 3) rinkėjo adresas;
- 4) miestas, rajonas, kuriame balsuoja rinkėjas;
- 5) apylinkės, į kurios rinkėjų sąrašą įtrauktas rinkėjas, pavadinimas, numeris ir balsavimo būstinės adresas;
- 6) rinkėjo eilės numeris rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašė.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

23⁽⁶⁾ straipsnis. Rinkėjo pažymėjimo įteikimas

Rinkėjo pažymėjimų įteikimą rinkėjams organizuoja apylinkės rinkimų komisija. Užsienyje esančiam rinkėjui, pranešusiam savo adresą diplomatinei atstovybei, rinkėjo pažymėjimus įteikia arba siunčia paštu diplomatinė atstovybė. Rinkėjui, balsuojančiam laive, rinkėjo pažymėjimas neįteikiamas.

Apie rinkėjo pažymėjimo įteikimą pažymima rinkimų apylinkės išankstiniame rinkėjų sąrašė. Rinkėjo pažymėjimas įteikiamas arba rinkėjui asmeniškai, arba kitam kartu su rinkėju gyvenančiam asmeniui, arba rinkėjo kaimynui, kuris pažįsta rinkėją ir įsipareigoja perduoti jam rinkėjo pažymėjimą. Rinkėjo pažymėjimų įteikimas rinkėjams turi būti baigtas ne vėliau kaip likus 20 dienų iki rinkimų.

Rinkėjas, kuris laiku negavo rinkėjo pažymėjimo arba kuriam buvo išduotas netikslus rinkėjo pažymėjimas, privalo nedelsdamas pranešti apie tai apylinkės rinkimų komisijai, kurios aptarnaujamoje teritorijoje gyvena, ir pateikti jai savo pasą arba kitą jo asmenybę patvirtinantį dokumentą. Jeigu rinkėjas yra įrašytas į šios rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą, apylinkės rinkimų komisija turi rinkėjui išrašyti naują rinkėjo pažymėjimą ir nedelsdama jį išduoti. Jeigu rinkėjas nėra įrašytas į šios rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą, apylinkės rinkimų komisija apie tai nedelsdama praneša miesto, rajono rinkimų komisijai, kuri turi pasirūpinti, kad rinkėjas būtų įrašytas į šios rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą. Rinkėjo pažymėjimas išrašomas ir įteikiamas rinkėjui po to, kai yra patikslinti rinkėjų sąrašai.

Miesto, rajono rinkimų komisija Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka gali išrašyti rinkėjo pažymėjimą kito miesto, rajono rinkėjų sąraše įrašytam rinkėjui, jeigu jis negali parvykti į nuolatinę gyvenamąją vietą pasiimti ar kitaip gauti rinkėjo pažymėjimo. Rinkėjas to turi prašyti raštu ir pateikti Lietuvos Respublikos piliečio pasą su gyvenamosios vietos įrašu.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

23⁽⁷⁾ straipsnis. Rinkėjų sąrašų patikslinimas iki galutinių sąrašų sudarymo

Išankstiniai rinkėjų sąrašai tikslinami perkeliant rinkėją iš vieno apylinkės, miesto, rajono rinkėjų sąrašo į kitą, išbraukiant ar įrašant rinkėją į Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašą.

Rinkėjas perkeliamas iš vieno rinkėjų sąrašo į kitą, jeigu paaiškėja, kad išankstiniame sąraše jo gyvenamosios vietos adresas buvo klaidingai nurodytas arba pasikeitė po sąrašo sudarymo.

Rinkėjo perkėlimą iš vienos rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašo į kitos, esančios tame pačiame mieste, rajone, sąrašą tvarko miesto, rajono rinkimų komisija ir apie rinkimų apylinkių rinkėjų sąrašuose padarytus pakeitimus praneša Vyriausiajai rinkimų komisijai. Rinkėjo perkėlimą iš vieno miesto, rajono rinkėjų sąrašo į kitą rajono rinkimų komisijos teikimu tvarko Vyriausioji rinkimų komisija ir apie padarytus pakeitimus praneša miesto, rajono komisijoms. Rinkėją įrašyti arba išbraukti iš Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašo gali tik Vyriausioji rinkimų komisija šio įstatymo 23¹ straipsnyje nustatytais atvejais.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

23⁽⁸⁾ straipsnis. Užsienyje esančių Lietuvos Respublikos piliečių įrašymas į rinkėjų sąrašus

Kitose valstybėse esantys Lietuvos Respublikos piliečiai įrašomi į Vilniaus miesto rinkėjų sąrašą.

Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybė, likus ne mažiau kaip 15 dienų iki rinkimų, perduoda Vyriausiajai rinkimų komisijai diplomatinėje atstovybėje sudarytą rinkėjų sąrašą ir duomenis apie jo patikslinimą. Į šį sąrašą gali būti įrašomi rinkėjai, kurie balsavimo paštu laikotarpiu ir rinkimų dieną negali sugrįžti į Lietuvą ir balsuoja diplomatinėje atstovybėje.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

23⁽⁹⁾ straipsnis. Krašto apsaugos karių, rinkėjų, esančių laivuose bei bausmės atlikimo vietose, įrašymas į rinkėjų sąrašus

Rinkėjai, atliekantys tikrąją karinę arba alternatyviąją tarnybą, įrašomi į rinkėjų sąrašą tos rinkimų apylinkės, kurios teritorijoje jie nuolat gyvena, iki buvo pašaukti atlikti tikrąją karinę arba alternatyviąją tarnybą.

Krašto apsaugos sistemos ir vidaus tarnybos karininkai, puskarininkiai ir liktiniai įrašomi į rinkėjų sąrašus tos rinkimų apylinkės, kurios teritorijoje jie nuolat gyvena.

Laivuose esantys rinkėjai, kurie balsavimo paštu laikotarpiu ir rinkimų dieną negali sugrįžti į Lietuvą, įrašomi į papildomą rinkėjų sąrašą tos rinkimų apylinkės, į kurios rinkėjų sąrašą yra įrašyta laivo įgula.

Rinkėjai, esantys bausmės atlikimo vietose, įrašomi į rinkėjų sąrašą tos rinkimų apylinkės, kurios teritorijoje jie nuolat gyvena, iki pateko į bausmės atlikimo vietą. Jeigu asmuo, esantis bausmės atlikimo vietoje, raštu prašo, jis įrašomas į rinkėjų sąrašą tos rinkimų apylinkės, kurios teritorijoje yra bausmės atlikimo vieta.

Istatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

23⁽¹⁰⁾ straipsnis. Rinkėjų sąrašų tikslinimas sudarius galutinius rinkėjų sąrašus, taip pat rinkimų dieną

Jeigu į apylinkės rinkimų komisiją po galutinio rinkėjų sąrašų patvirtinimo, bet ne vėliau kaip iki rinkimų dienos 18 valandos, kreipiasi rinkėjas ir pateikia Lietuvos Respublikos piliečio pasą su jame įrašytu gyvenamosios vietos adresu, priskirtu šios rinkimų apylinkės teritorijai, bet rinkėjas nėra įrašytas į šios rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą, apylinkės rinkimų komisija įrašo rinkėją į papildomą rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą ir leidžia jam balsuoti Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka. Vyriausioji rinkimų komisija tuoj pat praneša šio rinkėjo pavardę, vardą, asmens kodą, jo paso numerį ir pase įrašytą adresą miesto, rajono rinkimų komisijai. Miesto, rajono rinkimų komisija patikrina, ar rinkėjas yra įrašytas į miesto, rajono rinkėjų sąrašą, ir imasi priemonių garantuoti, kad rinkėjas nebalsuos du kartus arba jo užpildytas biuletenis bus skaičiuojamas tik vieną kartą. Jeigu rinkėjas yra balsavęs du kartus, skaičiuojamas tik tas balsas, kuris pateko į rinkimų apylinkės balsadėžę. Kitas šio rinkėjo balsas, gautas paštu arba balsavus pagal papildomą apylinkės rinkėjų sąrašą, neskaičiuojamas.

Istatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

23⁽¹¹⁾ straipsnis. Skundai dėl rinkėjų sąrašų

Rinkėjas arba partijos, politinės organizacijos atstovas skundus dėl rinkėjų sąraše padarytų klaidų, dėl kurių rinkėjas šio įstatymo nustatyta tvarka nėra įrašytas į rinkėjų sąrašą arba yra įrašytas į kelis rinkėjų sąrašus, gali pateikti apylinkės rinkimų komisijai iki rinkimų likus ne mažiau kaip 7 dienoms. Apylinkės rinkimų komisija skundą privalo išnagrinėti ir sprendimą priimti tuoj pat arba ne vėliau kaip per 2 dienas nuo jo gavimo, jeigu iki rinkimų dienos liko daugiau kaip 10 dienų.

Apylinkės rinkimų komisijos sprendimas per 3 dienas gali būti apskųstas atitinkamos apygardos administraciniam teismui, kuris skundą išnagrinėja per 3 dienas. Teismo sprendimas yra galutinis.

Praleidus nustatytus terminus pareikšti pastabas ir skundus, pastabos ir skundai nenagrinėjami.

Apie gautus skundus ir teismo sprendimu rinkėjų sąrašuose padarytus pataisymus apylinkių rinkimų komisijos praneša miesto, rajono rinkimų komisijai, o ši - Vyriausiajai rinkimų komisijai per kiek įmanoma trumpesnę laiką, bet ne vėliau kaip per 12 valandų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Nr. [VIII-1050](#), 99.02.09, Žin., 1999, Nr.19-514 (99.02.24)

24 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

25 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

26 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

27 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

28 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

29 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

30 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

IV. KANDIDATŲ Į RESPUBLIKOS PREZIDENTUS KĖLIMAS

31 straipsnis. Pretendentų būti kandidatais į Respublikos Prezidentus kėlimas

Pretendentais būti kandidatais į Respublikos Prezidentus save gali iškelti pavieniai asmenys.

Pretendentes būti kandidatais į Respublikos Prezidentus gali kelti, remti politinės partijos ir politinės organizacijos.

Pretendentų būti kandidatais į Respublikos Prezidentus iškėlimas pradedamas ne anksčiau kaip likus 80 dienų ir baigiamas ne vėliau kaip likus 65 dienoms iki rinkimų dienos.

Kai pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami per du mėnesius nuo jų paskelbimo, pretendentų būti kandidatais į Respublikos Prezidentus iškėlimas pradedamas kitą dieną po to, kai įsigalioja atitinkamai arba Seimo nutarimas, arba Vyriausybės nutarimas dėl rinkimų paskelbimo, ir baigiamas ne vėliau kaip likus 45 dienoms iki rinkimų dienos. Jeigu šie rinkimai rengiami anksčiau kaip per du mėnesius nuo jų paskelbimo, šis 45 dienų terminas trumpinamas tiek dienų, kiek jų trūksta iki dviejų mėnesių termino.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, Žin., 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

32 straipsnis. Pareiškimas apie asmens dalyvavimą rinkimuose kandidatų į Respublikos Prezidentus

Pretendentes būti kandidatų į Respublikos Prezidentus raštu pareiškia apie tai Vyriausiajai rinkimų komisijai.

Jeigu pretendentą būti kandidatų į Respublikos Prezidentus iškėlė politinės partijos ar politinės organizacijos, jų sprendimas taip pat pateikiamas raštu. Pretendentes būti kandidatų į Respublikos Prezidentus privalo atvykti ir pateikti Vyriausiajai rinkimų komisijai pilietybę patvirtinantį dokumentą ir dokumentą apie sumokėtą paskutinio paskelbto šalies ūkio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (toliau – VMDU) 5 dydžių užstatą. Užstatas yra grąžinamas jį sumokėjusiam asmeniui po rinkimų, jeigu jų metu kandidatas į Respublikos Prezidentus gavo daugiau kaip 7 procentus balsavime dalyvavusių rinkėjų balsų.

Pretendentes būti kandidatų į Respublikos Prezidentus privalo raštu pranešti Vyriausiajai rinkimų komisijai:

- 1) ar jis yra, ar buvo ir kada buvo kitos valstybės (valstybių) pilietis;
- 2) pateikti kitos valstybės (valstybių) pilietybę patvirtinantį dokumentą;
- 3) Lietuvos Respublikos, kitų valstybių kompetentingų institucijų išduotą dokumentą apie kitos valstybės (valstybių) pilietybės atsisakymą ar jos netekimą;
- 4) ar jis sutinka, kad Vyriausioji rinkimų komisija gautų duomenis iš Lietuvos Respublikos ir užsienio valstybių kompetentingų institucijų apie jo turimą ar turėtą kitos valstybės (valstybių) pilietybę, jos atsisakymą ar netekimą;

Jeigu asmuo nesutinka, kad Vyriausioji rinkimų komisija gautų šio straipsnio trečiosios dalies 4 punkte nurodytus duomenis, Vyriausioji rinkimų komisija asmens pretendentu būti kandidatų į Respublikos Prezidentus neregistruoja, o jei buvo jį įregistravusi pretendentu būti kandidatų į Respublikos Prezidentus ar kandidatų į Respublikos Prezidentus, tokį registravimą panaikina.

Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 3 dienas (įskaitant ir ne darbo) nuo pareiškimo gavimo patikrina, ar nėra Lietuvos Respublikos Konstitucijos 78 straipsnyje nurodytų aplinkybių, neleidžiančių asmeniui būti kandidatų į Respublikos Prezidentus, taip pat ar jis įvykdė šio straipsnio trečiojoje dalyje nurodytus reikalavimus, ir priima motyvuotą sprendimą išduoti asmeniui rinkėjų parašų rinkimo lapus su pretendentu būti kandidatų į Respublikos Prezidentus vardu ir pavarde arba atsisakyti juos išduoti. Sprendimas atsisakyti išduoti rinkėjų parašų rinkimo lapus ne vėliau kaip per 3 dienas nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, o šis turi išnagrinėti skundą ne vėliau kaip per 72 valandas nuo jo padavimo. Į šį terminą įskaitomos ir ne darbo dienos. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas įsiteisėja nuo paskelbimo.

Kandidatas į Respublikos Prezidentus turi teisę raštu atšaukti savo pareiškinius dokumentus likus ne mažiau kaip 15 dienų iki rinkimų dienos. Šiuo atveju Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimas gali būti priimamas tik dalyvaujant Vyriausiosios rinkimų komisijos posėdyje kandidatui į Respublikos Prezidentus. Vyriausioji rinkimų komisija sprendimą dėl kandidato į Respublikos Prezidentus registravimo panaikinimo gali priimti likus iki rinkimų dienos ne mažiau kaip 13 dienų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-647](#), 94.11.08, Žin., 1994, Nr.89-1720(94.11.18)

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-1050](#), 99.02.09, Žin., 1999, Nr.19-514 (99.02.24)

Nr. [VIII-1938](#), 00.09.19, Žin., 2000, Nr.85-2576 (00.10.11)

Nr. [IX-179](#), 2001 02 20, Žin., 2001, Nr. 21-687 (2001 03 09)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, Žin., 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

33 straipsnis. Rinkėjų parašų rinkimas

Lietuvos Respublikos Konstitucijos 79 straipsnyje nustatyti ne mažiau kaip 20 tūkstančių rinkėjų parašai renkami rinkėjų parašų rinkimo lape, kuriame yra šis tekstas:

Aš, Lietuvos Respublikos pilietis(tė), patvirtinu, kad remiu

(asmens vardas ir pavardė)
pareiškimą dalyvauti _____ m. _____ d. rinkimuose kandidatu į Lietuvos Respublikos Prezidentus.

Eil. Nr.	Asmens pavardė, vardas	Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančio dokumento serija,numeris	Gimimo data	Nuolatinė gyvenamoji vieta	Parašas ir data
-------------	------------------------------	---	-------------	----------------------------------	--------------------

Lapo pabaigoje nurodomas asmens, rinkusio parašus, vardas, pavardė, Lietuvos Respublikos pilietybę patvirtinančio dokumento serija, numeris, nuolatinė gyvenamoji vieta, parašas.

Visus duomenis parašų rinkimo lape pasirašantis rinkėjas užpildo pats ir pasirašo. Jeigu pilietis dėl fizinių trūkumų negali pats įrašyti savo duomenų ir pasirašyti, jo prašymu tą padaro kitas pilietis. Šis faktas turi būti pažymimas atitinkamu įrašu piliečių parašų rinkimo lape bei patvirtinamas piliečių parašus rinkusio piliečio parašu. Šis asmuo turi patikrinti pasirašančio asmens tapatybę, taip pat ar pasirašantis asmuo teisingai įrašė savo duomenis. Rinkėjas gali paremti kiekvieną kandidatą į Respublikos Prezidentus tik po vieną kartą.

Rinkėjų parašų rinkimo lapus išduoda Vyriausioji rinkimų komisija tiesiogiai asmenims, raštu pareiškusiems apie dalyvavimą rinkimuose kandidatais į Respublikos Prezidentus, o šių asmenų prašymu – jų nurodytiems asmenims.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, Žin., 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

34 straipsnis. Kandidatų į Respublikos Prezidentus įregistravimas

Likus iki rinkimų ne mažiau kaip 45 dienoms, pretendentai būti kandidatais į Respublikos Prezidentus, privalo pateikti Vyriausiajai rinkimų komisijai jos išduotus rinkėjų parašų rinkimo lapus su ne mažiau kaip 20 tūkstančių rinkėjų parašų. Taip pat pretendentas turi pateikti gyventojų pajamų mokesčio bei gyventojų turto deklaracijų pagrindinių duomenų išrašus, patvirtintus valstybinės mokesčių inspekcijos.

Pretendentai būti kandidatais į Respublikos Prezidentus gali pateikti Vyriausiajai rinkimų komisijai pažymą apie savo sveikatos būklę. Vyriausioji rinkimų komisija šią pažymą paskelbia visuomenės informavimo priemonėse.

Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 10 dienų nuo rinkėjų parašų rinkimo lapų gavimo patikrina, ar jie teisingai užpildyti. Jeigu aptinkama, kad pilietis dėl to paties pretendento būti kandidatu į Respublikos Prezidentus pasirašė du ar daugiau kartų, jo visi parašai neįskaitomi. Be to,

neįskaitomi parašai ar duomenys, kurie buvo gauti ar įrašyti pažeidžiant šio įstatymo 33 straipsnio trečiąją dalį.

Jeigu, atmetus parašus, kurie neįskaitomi, pretendentą būti kandidatu į Respublikos Prezidentus remia ne mažiau kaip 20 tūkstančių rinkėjų, Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 24 valandas privalo įregistruoti asmenį kandidatu į Respublikos Prezidentus. Vyriausiosios rinkimų komisijos atsisakymas įregistruoti asmenį kandidatu į Respublikos Prezidentus ne vėliau kaip per 3 dienas (įskaitant ir ne darbo dienas) gali būti apskųstas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, o šis privalo išnagrinėti skundą per 72 valandas. Į šį terminą įskaitomos ir ne darbo dienos. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo sprendimas įsiteisėja nuo jo paskelbimo.

Pretendentai būti kandidatais į Respublikos Prezidentus kandidato į Respublikos Prezidentus statusą įgyja juos įregistravus kandidatais į Respublikos Prezidentus Vyriausiojoje rinkimų komisijoje ir paskelbus oficialaus leidinio „Valstybės žinios“ priede „Informaciniai pranešimai“ visų asmenų, įregistruotų kandidatais į Respublikos Prezidentus, sąrašą.

Likus iki rinkimų dienos ne mažiau kaip 30 dienų, Vyriausioji rinkimų komisija oficialiai skelbia visų asmenų, įregistruotų kandidatais į Respublikos Prezidentus, sąrašą ir ne vėliau kaip per 24 valandas nuo sąrašo paskelbimo išduoda šiems asmenims kandidato į Lietuvos Respublikos Prezidentus pažymėjimą. Nuo oficialaus kandidatų į Respublikos Prezidentus sąrašo paskelbimo dienos prasideda Respublikos Prezidento rinkimų kampanija.

Kai pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami per du mėnesius nuo jų paskelbimo, pretendentai būti kandidatais į Respublikos Prezidentus privalo Vyriausiajai rinkimų komisijai pateikti jiems išduotus šio įstatymo 33 straipsnyje nurodytus rinkėjų parašų rinkimo lapus ne vėliau kaip likus 40 dienų iki rinkimų.

Jeigu pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami anksčiau kaip per du mėnesius nuo jų paskelbimo, šio straipsnio šeštojoje ir septintojoje dalyse nurodyti 30 ir 40 dienų terminai trumpinami tiek dienų, kiek jų trūksta iki dviejų mėnesių termino.

Jeigu pirmalaikiai Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 87 straipsnį arba Respublikos Prezidento rinkimai pagal Konstitucijos 89 straipsnio pirmąją dalį rengiami anksčiau kaip per du mėnesius nuo jų paskelbimo, jie negali būti surengti anksčiau kaip per 45 dienas nuo rinkimų dienos paskelbimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-647](#), 94.11.08, Žin., 1994, Nr.89-1720 (94.11.18)

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-1050](#), 99.02.09, Žin., 1999, Nr.19-514 (99.02.24)

Nr. [VIII-1938](#), 00.09.19, Žin., 2000, Nr.85-2576 (00.10.11)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

Nr. [IX-1912](#), 2003-12-18, Žin., 2003, Nr. 123-5584 (2003-12-30)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, Žin., 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

35 straipsnis. Kandidato į Respublikos Prezidentus patikėtinis

Asmuo, įregistruotas kandidatu į Respublikos Prezidentus, turi teisę turėti patikėtinius. Kandidatas į Respublikos Prezidentus pateikia patikėtinių sąrašą Vyriausiajai rinkimų komisijai, kuri ne vėliau kaip per 24 valandas išduoda patikėtiniams kandidato į Respublikos Prezidentus (nurodant kandidato vardą ir pavardę) patikėtinio pažymėjimą.

Kandidato į Respublikos Prezidentus patikėtinis turi teisę kandidato į Respublikos Prezidentus pavedimu jam atstovauti susitikimuose su rinkėjais, visuomenės informavimo priemonėse, rinkti lėšas rinkimams finansuoti, taip pat atlikti kitus kandidato į Respublikos Prezidentus pavedimus, kurie neprieštarauja įstatymams.

Kandidatas į Respublikos Prezidentus gali bet kada atšaukti savo patikėtinį. Vyriausioji rinkimų komisija, gavusi tokį kandidato į Respublikos Prezidentus prašymą, priima sprendimą dėl patikėtinio atšaukimo ir viešai jį paskelbia.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

36 straipsnis. Respublikos Prezidento rinkimų stebėtojai

Visos politinės partijos ir politinės organizacijos, iškėlusios asmenį kandidatu į Respublikos Prezidentus, kandidatai į Respublikos Prezidentus turi teisę raštu paskirti stebėtojus į kiekvieną

rinkimų komisiją. Respublikos Prezidento rinkimų stebėtojo pažymėjimai yra išduodami nedelsiant. Stebėtojų pažymėjimus išduoda:

1) stebėtojų, paskirtų stebėti Vyriausiosios rinkimų komisijos, taip pat miestų, rajonų rinkimų komisijų veiklą, - Vyriausioji rinkimų komisija;

2) stebėtojų, paskirtų stebėti apylinkių rinkimų komisijų veiklą, - miestų, rajonų rinkimų komisijos.

Rinkimų stebėtojai turi teisę dalyvauti rinkimų komisijų, kurių veiklą jie paskirti stebėti, posėdžiuose ir reikalauti, kad rinkimų komisijos pirmininkas bei nariai laikytųsi šio įstatymo.

Stebėtojų pateikti protestai raštu turi būti pridėti prie rinkimų komisijų protokolų ir sprendimų.

Šiame įstatyme nurodytais atvejais ir tvarka stebėtojai turi teisę apskusti rinkimų komisijų sprendimus.

Rinkimų stebėtojus paskyrusios organizacijos ar kandidatai į Respublikos Prezidentus turi teisę bet kada raštu atšaukti savo stebėtoją. Stebėtojas laikomas atšauktu nuo pareiškimo dėl jo atšaukimo įteikimo rinkimų komisijai, kuri išdavė asmeniui stebėtojo pažymėjimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

V. KANDIDATŲ Į RESPUBLIKOS PREZIDENTUS VEIKLOS GARANTIJOS

37 straipsnis. Kandidato į Respublikos Prezidentus teisė pasisakyti susirinkimuose, naudotis masinės informacijos priemonėmis

Kandidatai į Respublikos Prezidentus po oficialaus kandidatų sąrašo paskelbimo turi lygią teisę pasisakyti rinkėjų ir kitokiuose susirinkimuose, pasitarimuose, posėdžiuose, naudotis valstybinėmis masinės informacijos priemonėmis ir skelbti savo rinkiminę programą.

Valstybinės valdžios ir valdymo institucijų vadovai turi padėti kandidatams į Respublikos Prezidentus organizuoti susitikimus su rinkėjais, gauti reikalingą informaciją, išskyrus neskelbtiną.

38 straipsnis. Kandidato į Respublikos Prezidentus teisė būti atleistam nuo darbo ar tarnybinių pareigų rinkimų kampanijos laikui

Kandidatas į Respublikos Prezidentus rinkimų kampanijos laikui, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesiams, jo prašymu gali būti atleidžiamas nuo darbo ar tarnybinių pareigų. Už šį laiką iš valstybės lėšų jam išmokama VMDU 2 dydžių kompensacija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-179](#), 2001 02 20, Žin., 2001, Nr. 21-687 (2001 03 09)

39 straipsnis. Kandidato į Respublikos Prezidentus neliečiamybė

Kandidatas į Respublikos Prezidentus rinkimų kampanijos metu, taip pat po rinkimų negali būti be Vyriausiosios rinkimų komisijos sutikimo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn, suimtas, jam negali būti taikomos administracinės nuobaudos teismine tvarka už veiksmus, padarytus Respublikos Prezidento rinkimų kampanijos metu.

Vyriausioji rinkimų komisija kartu su Vidaus reikalų ministerija turi pasirūpinti kandidato į Respublikos Prezidentus apsauga, apmokama iš valstybės lėšų. Kandidatas į Respublikos Prezidentus gali atsisakyti tokios apsaugos, taip pat samdyti apsaugą už savo lėšas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

40 straipsnis. Atsakomybė už Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo pažeidimą

Asmenys, smurtu, apgaule, grasinimais arba kitaip kliudantys rinkėjams įgyvendinti teisę rinkti Respublikos Prezidentą, organizuoti rinkimų agitaciją, taip pat rinkimų komisijų nariai, kiti pareigūnai, suklastoję rinkimų dokumentus, neteisingai suskaičiavę balsus, pažeidę balsavimo slaptumą arba kitaip pažeidę šį įstatymą, atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus. Atsakomybėn taip pat traukiami asmenys, paskelbę arba kitaip platinę melagingus duomenis apie kandidatą į Respublikos Prezidentus ar trukdę kandidatui susitikti su rinkėjais.

VI. RINKIMŲ AGITACIJA

41 straipsnis. Rinkimų agitacijos pagrindai

Politinės partijos ir politinės organizacijos, piliečiai ir kandidatai į Respublikos Prezidentus rinkimų agitaciją gali pradėti nuo tos dienos, kai prasideda Respublikos Prezidento rinkimų kampanija, kuriai taikomos šio skirsnio nuostatos.

Rinkimų agitacija gali būti vykdoma bet kokiomis formomis ir būdais, išskyrus tuos, kurie pažeidžia Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus. Rinkimų kampanijos pradžią paskelbia Vyriausioji rinkimų komisija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

42 straipsnis. Naudojimosi visuomenės informavimo priemonėmis sąlygos ir tvarka

Kandidatams į Respublikos Prezidentus suteikiamos vienodos galimybės nemokamai dalyvauti Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos rengiamose specialiose rinkimų agitacijai skirtose laidose. Šių laidų rengimo taisyklės patvirtina, konkrečią Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos laidų apimtį ir laiką nustato Vyriausioji rinkimų komisija, suderinusi su Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos vadovais.

Kandidatai į Respublikos Prezidentus specialiose rinkimų agitacijai skirtose laidose Lietuvos nacionaliniame radijuje ir televizijoje gali dalyvauti patys ar kviesti politinių partijų ir politinių organizacijų atstovus bei patikėtinius ar jų nurodytus kitus asmenis.

Agitaciją komercinėse visuomenės informavimo priemonėse riboja tik speciali Respublikos Prezidento rinkimų sąskaita. Mokamos agitacijos visuomenės informavimo priemonėse žymėjimo tvarką nurodant lėšų šaltinį arba tai, kad rinkimų agitacija skelbiama nemokamai per televiziją ir radiją, nustato Vyriausioji rinkimų komisija Lietuvos radijo ir televizijos komisijos teikimu, o spaudos leidiniuose – žurnalistų etikos inspektoriaus teikimu.

Visus ginčus dėl rinkimų agitacijos sprendžia Vyriausioji rinkimų komisija, vadovaudamasi kandidatų į Respublikos Prezidentus lygiateisiškumo principu.

Visuomenės informavimo priemonės, paskelbusios kompromituojančią medžiagą apie kandidatą į Respublikos Prezidentus, kandidato į Respublikos Prezidentus ar jo patikėtinio reikalavimu privalo ne vėliau kaip likus iki rinkimų 5 dienoms paskelbti kandidato į Respublikos Prezidentus ar jo patikėtinio atsakomąją nuomonę.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, *Žin.*, 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

43 straipsnis. Draudimas vykdyti rinkimų agitaciją naudojantis tarnybine padėtimi

Bet kam draudžiama naudotis tarnybine padėtimi valstybės ar savivaldybių institucijose, įstaigose ar organizacijose, taip pat valstybinėse ar savivaldybių visuomenės informavimo priemonėse vykdam bet kokią rinkimų agitaciją, pavesti tai daryti kitiems asmenims ar kaip nors kitaip naudojantis tarnybine padėtimi bandyti paveikti rinkėjų valią. Valstybės, savivaldybių pareigūnams draudžiama naudojantis tarnybine padėtimi sudaryti sau ar kitiems išskirtines rinkimų agitacijos sąlygas. Šį straipsnį pažeidęs pareigūnas gali būti patrauktas administracinėn arba baudžiamojon atsakomybėn įstatymų nustatyta tvarka.

Jeigu asmuo yra kandidatas į Respublikos Prezidentus, valstybinėse ar savivaldybių visuomenės informavimo priemonėse jis gali pasisakyti tik šio įstatymo 42 straipsnyje nustatyta tvarka. Jeigu kandidatui dėl einamųjų pareigų reikia pranešti visuomenės informavimo priemonėms svarbių žinių, tai jis gali padaryti tik spaudos konferencijoje. Valstybinės ar savivaldybių visuomenės informavimo priemonės gali skelbti tik šios konferencijos įrašą, kuriame nėra rinkimų agitacijos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

44 straipsnio redakcija iki 2004 m. rugsėjo 10 d.:

44 straipsnis. Rinkimų agitacijos finansavimas

Rinkimų agitacija finansuojama iš valstybės, taip pat politinių partijų ir politinių organizacijų, piliečių ir kandidatų į Respublikos Prezidentus gautų lėšų, kurios kaupiamos specialioje kiekvieno kandidato į Respublikos Prezidentus rinkimų sąskaitoje, atidarytoje pagal Vyriausiosios rinkimų komisijos išduotą pažymą. Maksimalus rinkimų agitacijos išlaidų dydis apskaičiuojamas taip: Lietuvos Respublikos rinkėjų sąrašė įrašytų rinkėjų skaičius dauginamas iš 1,5 lito ir gauta sandauga apvalinama dviejų pirmųjų reikšminių skaitmenų tikslumu.

Kandidatams į Respublikos Prezidentus iš valstybės lėšų lygiais pagrindais apmokama už šiame įstatyme nurodytą laiką Lietuvos nacionaliniame radijuje ir televizijoje, už kandidato rinkiminio plakato, taip pat rinkiminės programos atspausdinimą. Rinkimų agitacijai skirtų valstybės lėšų naudojimą kontroliuoja Vyriausioji rinkimų komisija ir Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos bei teritorinės valstybinės mokesčių inspekcijos. Ataskaitas dėl valstybės lėšų sunaudojimo rinkimų agitacijai Vyriausioji rinkimų komisija turi paskelbti interneto tinklapyje ne vėliau kaip per 15 dienų po Respublikos Prezidento išrinkimo.

Kandidatai į Respublikos Prezidentus ir išrinktas Respublikos Prezidentas apie visas rinkimams gautas ir sunaudotas lėšas (nurodydamas jų šaltinius) turi paskelbti spaudoje ne vėliau kaip per 30 dienų po Respublikos Prezidento išrinkimo.

44 straipsnio redakcija nuo 2004 m. rugsėjo 10 d.:

44 straipsnis. Prezidento rinkimų kampanijos finansavimas

Prezidento rinkimų kampanijos finansavimą reglamentuoja Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo bei finansavimo kontrolės įstatymas.“

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

Nr. [IX-2134](#), 2004-04-15, Žin., 2004, Nr. 55-1891 (2004-04-16)

Nr. [IX-2429](#), 2004-08-23, Žin., 2004, Nr. 135-4895 (2004-09-04)

45 straipsnis. Rinkimų agitacijos draudimas rinkimų dieną

Rinkimų agitacija draudžiama likus 30 valandų iki rinkimų pradžios ir rinkimų dieną, išskyrus nuolatinę vaizdinę agitaciją tam skirtose vietose, jeigu ji iškabinta likus ne mažiau kaip 48 valandoms iki rinkimų pradžios. Rinkimų agitacijos draudimo laikotarpiu jokių vaizdinių rinkimų agitacijos priemonių (išskyrus tas, kurias išleido Vyriausioji rinkimų komisija) negali būti balsavimo patalpose ir 50 metrų atstumu aplink pastatą, kuriame yra balsavimo patalpa.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

VII. PARENGTINĖ RINKIMŲ ORGANIZAVIMO VEIKLA

46 straipsnis. Rinkimų biuleteniai

Respublikos Prezidento rinkimams kiekvienam rinkėjui pateikiamas biuletenis, kuriame nurodoma kiekvieno kandidato į Respublikos Prezidentus vardas ir pavardė. Kandidatai į Respublikos Prezidentus į rinkimų biuletenį įrašomi pagal abėcėlę.

47 straipsnis. Rinkimų biuletenių pristatymas

Miestų, rajonų rinkimų komisijos perskaičiuoja gautus biuletenius ir vokus bei surašo jų priėmimo aktą.

Miestų, rajonų rinkimų komisijos biuletenius apylinkių rinkimų komisijoms pristato ne vėliau kaip prieš 12 valandų iki balsavimo pradžios. Apylinkių rinkimų komisijos perskaičiuoja biuletenius ir surašo jų priėmimo aktą.

Miestų, rajonų rinkimų komisijos rinkimų biuletenius ir vokus centriniais pašto skyriams pateikia likus ne mažiau kaip 2 dienoms iki balsavimo pašto pradžios.

Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse rinkimų biuleteniai ir vokai balsavimui paštu turi būti laisvai prieinami rinkėjams likus ne mažiau kaip 15 dienų iki rinkimų, laivuose biuletenių tekstas turi būti laisvai prieinamas rinkėjams likus ne mažiau kaip 15 dienų iki rinkimų. Laivuose rinkimų biuleteniai spausdinami pagal radiogramą perduotą jų aprašymą.

Vyriausioji rinkimų komisija atsako už rinkimų biuletenių ir vokų išleidimą, apskaitą ir pristatymą nepažeidžiant nurodytų terminų.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

48 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

III. BALSAVIMAS

49 straipsnis. Balsavimo laikas ir vieta

Balsavimas vyksta rinkimų dieną nuo 7 iki 20 valandos rinkimų komisijos nurodytoje patalpoje. Rinkėjas balsuoja tik toje rinkimų apylinkėje, į kurios rinkėjų sąrašus jis yra įtrauktas. Paštu gautas rinkėjo balsas galioja tik toje rinkimų apylinkėje, į kurios rinkėjų sąrašus rinkėjas yra įtrauktas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

50 straipsnis. Balsavimo patalpų parengimas

Rinkimų apylinkės balsavimo patalpa turi būti visiškai parengta rinkimams ne vėliau kaip likus 12 valandų iki balsavimo pradžios. Taip pat rinkimų komisija turi būti suskaičiavusi visus iš miesto, rajono rinkimų komisijos gautus rinkimų biuletenius ir surašiusi jų priėmimo aktą. Rinkimų apylinkės balsavimo patalpoje turi būti balsadėžė, slapto balsavimo kabina (kabinos), kurioje rinkėjas galėtų slapta užpildyti rinkimų biuletenį. Balsavimo patalpoje turi būti iškabinti Vyriausiosios rinkimų komisijos išleisti rinkimų plakatai. Šio įstatymo tekstas turi būti prieinamas kiekvienoje rinkimų apylinkėje. Iš balsavimo patalpos, perėjimo į ją patalpų (koridorių) ir 50 metrų atstumu aplink pastatą, kuriame yra balsavimo patalpa, turi būti pašalinta rinkimų agitacijos medžiaga, išskyrus tą, kurią išleido Vyriausioji rinkimų komisija. Taip pat turi būti paruoštos darbo vietos rinkimų komisijos nariams, vietos rinkimų stebėtojams. Parengta balsavimo patalpa uždaroma, antspauduojama, perduodama saugoti policijai ir apie tai apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas praneša miesto, rajono rinkimų komisijai.

Kitus balsavimo patalpos įrengimo reikalavimus nustato Vyriausioji rinkimų komisija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr. 100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr. 93-2325 (97.10.15)

51 straipsnis. Balsavimo pradžia

Rinkimų dieną balsavimo patalpa atidaroma tik susirinkus joje ne mažiau kaip 3/5 apylinkės rinkimų komisijos narių. Tada rinkimų komisijos pirmininkas su komisijos nariais patikrinęs, ar balsadėžė yra tuščia, ją užantspauduoja. Įsitikinęs, kad balsavimo patalpa įrengta nepažeidus nustatytų reikalavimų, apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas įrašo visą apylinkės gautų biuletenių skaičių į balsų skaičiavimo protokolą, išdalija rinkimų biuletenius ir rinkėjų sąrašus komisijos nariams, įrašo kiekvienam komisijos nariui išdalintų rinkimų biuletenių skaičių į rinkimų apylinkės balsų skaičiavimo protokolą ir atidaro balsavimo patalpą tuo skelbdamas rinkimų pradžią.

52 straipsnis. Rinkėjo asmenybės nustatymas

Prie įėjimo į balsavimo patalpą rinkėjas pateikia apylinkės rinkimų komisijos nariui rinkėjo pažymėjimą, pasą ar kitą jo asmenybę bei pilietybę patvirtinantį dokumentą. Komisijos narys, nustatęs, kad rinkėjas atvyko į tą rinkimų apylinkę, į kurios rinkėjų sąrašus jis yra įrašytas, įteikia rinkėjui rinkimų apylinkės antspaudu antspauduotą atvykimo lapelį, kuriame yra nurodyta, kelintas rinkėjas atvyko balsuoti, ir nurodo, į kurį komisijos narį kreiptis balsavimo biuletenio. Draudžiama vienam rinkėjui išduoti kelis atvykimo lapelius arba šį lapelį išduoti už kitą rinkėją. Jeigu asmuo, atvykęs į balsavimo patalpą, neturi reikalingų dokumentų arba nėra aišku, ar jis yra įrašytas į šios rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą, komisijos narys šiam asmeniui atvykimo lapelio neišduoda, įteikia jam svečio lapelį ir pasiunčia jį pas komisijos pirmininką ar jo pavaduotoją išsiaiškinti dėl balsavimo.

Komisijos narys, kuriam pavesta išduoti rinkimų biuletenius, pagal pateiktus dokumentus nustatęs, kad atvykęs balsuoti asmuo tikrai yra į rinkėjų sąrašą įrašytasis pilietis, arba jeigu rinkimų komisijos pirmininkui raštu tai paliudija du įrašyti į tos rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašą Lietuvos Respublikos piliečiai, rinkėjų sąrašė suranda rinkėjo pavardę, paima iš asmens rinkėjo pažymėjimą ir atvykimo lapelį. Po to, kai rinkėjas ir komisijos narys, išduodantis rinkimų biuletenius, pasirašo rinkimų apylinkės rinkėjų sąrašė, rinkėjui išduodamas rinkimų biuletenis. Rinkėjo pažymėjimas ir atvykimo lapelis rinkėjui negrąžinami. Balsuojant paštu, rinkėjo pažymėjime pažymima apie biuletenio išdavimą ir rinkėjo pažymėjimas grąžinamas rinkėjui.

Išduoti rinkėjui kito asmens rinkimų biuletenį draudžiama. Komisijos narys, pažeidęs šį reikalavimą, atsako pagal įstatymus.

Straipsnio pakeitimai:

53 straipsnis. Balsavimo tvarka

Gavęs rinkimų biuletenį, rinkėjas eina į balsavimo kabinetą, kurioje pats biuletenį užpildo. Į balsavimo kabinetą rinkėjas gali įeiti ir būti tik vienas. Išimtis galima tik šio straipsnio penktojoje dalyje numatytu atveju.

Biuletenyje rinkėjas pažymi to kandidato į Respublikos Prezidentus pavardę, už kurį jis balsuoja "už".

Užpildytą rinkimų biuletenį rinkėjas pats įmeta į balsadėžę.

Rinkėjui prašant, sugadintas rinkimų biuletenis apylinkės rinkimų komisijos sprendimu pakeičiamas nauju. Rinkimų komisijos pirmininkas perbraukia rašalu (šratinuku) sugadintą biuletenį ir ant jo pasirašo. Taip pat ant sugadinto rinkimų biuletenio pasirašo rinkimų komisijos sekretorius ir vienas iš narių. Sugadinti biuleteniai laikomi atskirai.

Rinkėjas, dėl fizinių trūkumų negalįs pats užpildyti rinkimų biuletenio, įmesti jo į balsadėžę, gali nurodyti kitą asmenį, kuris vietoj jo užpildytą rinkimų biuletenį balsavimo kabinoje ir įmestų jį į balsadėžę. Rinkimų komisijos pirmininkui ar nariams bei rinkimų stebėtojams atlikti šiuos veiksmus už rinkėją draudžiama.

54 straipsnis. Balsavimas paštu

Balsavimas paštu suteikia galimybę dalyvauti rinkimuose piliečiams, kurie dėl sveikatos būklės arba dėl kitų priežasčių rinkimų dieną negali atvykti balsuoti į rinkimų apylinkę. Balsuoti paštu galima miesto, rajono pašto skyriuose jų darbo valandomis, pradedant 5 diena iki rinkimų ir baigiant likus vienai dienai iki rinkimų, jei rinkėjas įrašytas į to miesto, rajono rinkėjų sąrašus, ir baigiant likus 2 dienoms iki rinkimų, jei rinkėjas neįrašytas į to miesto, rajono rinkėjų sąrašus. Balsavimo paštu išlaidas apmoka valstybė.

Už balsavimo organizavimą atsako pašto skyriaus viršininkas. Jis yra atsakingas už rinkimų biuletenių ir balsavimo vokų apskaitą, išdavimą ir priėmimą balsavimo paštu metu. Už pašto skyriaus darbo balsuojant paštu priežiūros organizavimą atsako tos rinkimų apylinkės, kurios teritorijoje yra pašto skyrius, komisijos pirmininkas.

Rinkimų biuleteniams ir vokams išduoti bei priimti balsavimo paštu metu pašto viršininkas, pritarus miesto, rajono rinkimų komisijai, paskiria pašto darbuotojus (pareigūnus), kuriems patikima išduoti rinkimų biuletenius ir balsavimo vokus. Jeigu miesto, rajono rinkimų komisija pareikalauja, pašto viršininkas privalo nušalinti pašto darbuotoją nuo darbo su rinkimų dokumentais. Pašto darbuotojams, kurie įgaliojami išduoti rinkimų dokumentus, miesto, rajono rinkimų komisija išduoda nustatytos formos pažymas. Rinkimų komisijos narys, rinkimų stebėtojas, pateikęs pašto darbuotojui savo pažymėjimą, rinkėjas, pateikęs rinkėjo pažymėjimą ir jo asmenybę patvirtinantį dokumentą, turi teisę įrašyti į šią pažymą savo pastabą, apie kurią pašto viršininkas nedelsdamas praneša miesto, rajono rinkimų komisijai. Šios pažymos neturintis pašto darbuotojas neturi teisės išduoti rinkimų dokumentų. Pašto skyriuose turi būti patalpa (vieta), kurioje rinkėjas galėtų netrukdomas ir slaptai užpildyti rinkimų biuletenį ir įdėti jį į balsavimo voką. Balsavimą gali stebėti partijų ir politinių organizacijų stebėtojai, turintys pažymėjimus stebėti rinkimus bet kurioje rinkimų apylinkėje.

Pašto darbuotojas rinkimų dokumentus rinkėjui išduoda Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka. Kartu su rinkimų biuleteniu rinkėjui išduodami balsavimo paštu vokai. Išorinį balsavimo paštu voką pašto darbuotojas adresuoja tai apylinkės rinkimų komisijai, kuri nurodyta asmens rinkėjo pažymėjime.

Rinkėjas balsuoja slaptai:

- 1) užpildo rinkimų biuletenį;
- 2) užpildytą rinkimų biuletenį įdeda į vidinį balsavimo paštu voką;
- 3) užklijuoja vidinį voką;
- 4) vidinį voką ir rinkėjo pažymėjimą įdeda į išorinį voką;
- 5) užklijuoja išorinį voką.

Balsavimo paštu vokus ir rinkimų biuletenius rinkėjams, negalintiems dėl sveikatos būklės atvykti balsuoti į paštą arba rinkimų dieną į rinkimų apylinkę, į namus pristato paštininkas likus ne mažiau kaip 2 dienoms iki rinkimų. Konkretus paštininkų vykimo pas rinkėjus grafikas turi būti patvirtintas pašto (pašto skyriaus) viršininko ne vėliau kaip 12 valandą dienos, grafiko kopija paskelbiama skelbimų lentoje ir pradedamas vykdyti kitą dieną po patvirtinimo. Kartu su paštininku

pas rinkėją gali atvykti ne mažiau kaip 2 komisijos nariai, taip pat gali atvykti stebėtojų. Šių rinkėjų sąrašą prieš 10 dienų iki rinkimų sudaro apylinkės rinkimų komisijos pagal piliečių užpildytus Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatytos formos prašymus užtikrinti galimybę balsuoti namuose. Apylinkių rinkimų komisijos, apygardos rinkimų komisijos pirmininko ar jo įgalioto apygardos rinkimų komisijos nario sutikimu, gali papildyti sąrašą, jeigu gauna šių rinkėjų prašymus, iki rinkimų likus ne mažiau kaip 3 dienoms. Piliečių prašymai taip pat turi būti patvirtinti miesto, rajono globos ir rūpybos įstaigų ar miesto, rajono sveikatos priežiūros ir gydymo įstaigų vadovų arba šių tam įgaliotų pareigūnų. Prašymai pridedami prie apylinkės rinkimų komisijos sudaryto rinkėjų, kurie dėl sveikatos būklės negali atvykti balsuoti į paštą arba rinkimų dieną į rinkimų apylinkę, sąrašo. Pašto darbuotojai, rinkimų komisijų nariai ar kiti asmenys negali atnešti balsavimo pašto vokų ir rinkimų biuletenių į namus rinkėjams, neįrašytiems į rinkėjų, kurie dėl sveikatos būklės negali atvykti į paštą arba rinkimų dieną į rinkimų apylinkę, sąrašą. Į rinkėjų, kurie dėl sveikatos būklės negali atvykti balsuoti į paštą arba rinkimų dieną į rinkimų apylinkę, sąrašą gali būti įrašyti: I grupės invalidai, II grupės judėjimo invalidai ir laikinai nedarbingi asmenys, jei jie pateikė šioje dalyje numatytus prašymus užtikrinti galimybę balsuoti namuose. Pareigūnai, rinkimų komisijai suteikę klaidingų duomenų apie rinkėjus, negalinčius dėl sveikatos būklės atvykti balsuoti į paštą arba rinkimų dieną į rinkimų apylinkę, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

Užklijuotą išorinį voką (su jame esančiu rinkėjo pažymėjimu, vidiniu balsavimo pašto voku ir ten esančiu biuleteniu) rinkėjas gali:

- 1) įteikti pašto skyriaus darbuotojui ;
- 2) įteikti paštininkui, atnešusiam jam rinkimų dokumentus;
- 3) įmesti į pašto dėžutę;
- 4) perduoti įdėtą į vokus balsavimo biuletenį plaukiančio į uostą laivo kapitonui ir pavesti jam persiųsti biuletenį paštu.

Kai rinkėjas balsuoja namuose, draudžiama daryti poveikį jo apsisprendimui ir skubinti jį balsuoti. Jeigu rinkėjas neturi fizinių trūkumų, neleidžiančių jam užpildyti rinkimų biuletenį, tai slapta užpildytą biuletenį pats įdeda į vidinį voką, jį užklijuoja, užklijuotą vidinį voką kartu su rinkėjo pažymėjimu įdeda į išorinį voką ir jį užklijuoja. Rinkėjo, kuris dėl fizinių trūkumų negali to atlikti pats, prašymu tai atlieka rinkėjo pasirinktas asmuo (išskyrus paštininką, rinkimų komisijos narį ar stebėtoją), kuriuo rinkėjas pasitiki ir kuris privalo išsaugoti balsavimo slaptumą. Rinkėjas užklijuotą išorinį voką gali įteikti paštininkui ar išsiųsti tą pačią arba kitą dieną.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

54⁽¹⁾ straipsnis. Balsavimas diplomatinėje atstovybėje

Balsuoti Lietuvos Respublikos diplomatinėje atstovybėje (konsulate) galima jos darbo valandomis, tam skiriant ne mažiau kaip 4 valandas per dieną. Jeigu rinkėjas prašo, diplomatinė atstovybė (konsulatas) gali jam rinkimų dokumentus siųsti ir priimti paštu.

Vyriausioji rinkimų komisija Užsienio reikalų ministerijos teikimu sudaro diplomatinės atstovybės (konsulatų), kuriose vyksta balsavimas, sąrašą ir nustato balsavimo dienas (ne mažiau kaip 10) kiekvienai diplomatinei atstovybei (konsulatui).

Už balsavimo organizavimą atsako diplomatinės atstovybės (konsulato) vadovas.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

54⁽²⁾ straipsnis. Balsavimas laive

Balsavimas laive vyksta, jeigu laivas ne mažiau kaip prieš 5 dienas iki rinkimų išplaukia iš Lietuvos Respublikos uosto ir negrįžta iki rinkimų dienos arba jei yra kitų aplinkybių, dėl kurių turintis teisę rinkti laivo įgulos narys ar keleivis negali balsuoti savo rinkimų apylinkėje, paštu ar diplomatinėje atstovybėje.

Laivų, kuriuose yra ne mažiau kaip 10 įgulos narių rinkėjų ir su kuriais balsavimo metu palaikomas radijo ryšys bei kuriuose balsuojama, sąrašą sudaro Vyriausioji rinkimų komisija. Taip pat Vyriausioji rinkimų komisija nustato balsavimo kiekviename laive laiką, kad kiekvienam laive esančiam rinkėjui būtų sudaryta galimybė balsuoti. Už balsavimo laive organizavimą atsako laivo kapitonas Lietuvos Respublikos pilietis.

Laivuose, kuriuose organizuoti balsavimą pagal šio įstatymo reikalavimus nėra sąlygų, balsavimas neorganizuojamas.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, Žin., 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

54⁽³⁾ straipsnis. Balsavimo organizavimas Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse (konsulatuose) ir laivuose

Balsavimui organizuoti ir paduotiems balsams suskaičiuoti Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse (konsulatuose) ir laivuose sudaromos balsavimo komisijos.

Balsavimo komisijos sudaromos iš pirmininko ir ne mažiau kaip dviejų narių. Balsavimo komisijas sudaro Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos vadovas iš Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos darbuotojų ar kitų užsienio valstybėje gyvenančių Lietuvos Respublikos piliečių. Balsavimo komisijų narių rašytinių pasižadėjimų davimo tvarką nustato Vyriausioji rinkimų komisija.

Balsavimo komisijas laivuose sudaro laivo kapitonas, atsižvelgdamas į laivo įgulos - Lietuvos Respublikos piliečių susirinkimo sprendimą.

Balsavimo, balsų skaičiavimo ir protokolų pateikimo Vyriausiajai rinkimų komisijai tvarką, taip pat pažymėjimų stebėtojams įteikimo tvarką nustato Vyriausioji rinkimų komisija.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-543](#), 97.11.25, Žin., 1997, Nr.108-2739 (97.11.28)

54⁽⁴⁾ straipsnis. Balsavimas gydymo, socialinės rūpybos ir globos įstaigose

Gydymo, socialinės rūpybos ir globos įstaigose sudaromi specialūs balsavimui skirti pašto skyriai. Miesto, rajono rinkimų komisija ne vėliau kaip likus 20 dienų iki rinkimų gydymo, socialinės rūpybos ir globos įstaigų vadovų teikimu sudaro specialių pašto skyrių sąrašą, pašto viršininko teikimu nustato šių skyrių darbo laiką. Įstaigos vadovas skiria balsavimui tinkamas patalpas ir yra atsakingas, kad rinkėjams būtų pranešta apie specialaus pašto skyriaus darbo vietą bei laiką ir būtų sudarytos sąlygos į jį atvykti.

Galintys judėti šių įstaigų pacientai ir globotiniai balsuoja patys balsavimo patalpoje šio įstatymo 54 straipsnyje nustatyta tvarka.

Pas gydymo, socialinės rūpybos bei globos įstaigų pacientus ir globotinius, negalinčius dėl sveikatos būklės atvykti į balsavimo patalpą, atvyksta ne mažiau kaip 2 komisijos nariai, stebėtojai (jeigu jie dalyvauja) ir specialaus pašto skyriaus pareigūnai.

Balsuojantis asmuo turi pats jam sudarytomis slaptumo sąlygomis užpildyti rinkimų biuletenį ir įdėti jį į balsavimo paštą voką. Prireikus jis gali pasinaudoti kito asmens (išskyrus tos įstaigos darbuotojo, paštininko, rinkimų komisijos nario ar rinkimų stebėtojo), kuriuo pasitiki, paslaugomis.

Gydymo, socialinės rūpybos ar globos įstaigos vadovo nurodymu gali būti draudžiama dėl balsavimo trikdyti ligonius, kurių būklė yra sunki. Šis nurodymas paštininkams privalomas.

Taip pat draudžiama dėl balsavimo trikdyti asmenį, jeigu Sveikatos apsaugos ministerijos nustatyta tvarka gydytojų komisija padarė išvadą, kad jis balsavimo metu dėl lėtinės psichinės ligos, silpnaprotystės ar trumpalaikio psichikos sutrikimo negali suprasti savo veiksmų esmės.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

54⁽⁵⁾ straipsnis. Balsavimas kariniuose daliniuose

Krašto apsaugos sistemos ir vidaus tarnybos daliniuose sudaromi specialūs balsavimui skirti pašto skyriai, kaip yra nustatyta 54⁴ straipsnyje.

Pagal galimybę dalinių vadai sudaro sąlygas kariams balsuoti jų nuolatinės gyvenamosios vietos rinkimų apylinkėse.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

54⁽⁶⁾ straipsnis. Balsavimas baudmės atlikimo vietose

Bausmės atlikimo vietose sudaromi specialūs balsavimui skirti pašto skyriai, kaip yra nustatyta 54⁴ straipsnyje.

Įkalinimo įstaigų vadovai įstatymų nustatyta tvarka gali išleisti nuteistuosius balsuoti jų nuolatinės gyvenamosios vietos rinkimų apylinkėse.

Įstatymas papildytas straipsniu:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

55 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

56 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

57 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

58 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

59 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

60 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

IX. BALSŲ SKAIČIAVIMAS IR RINKIMŲ REZULTATŲ NUSTATYMAS

61 straipsnis. Balsavimo vokų ir biuletenių apskaita pašto skyriuose

Balsavimo vokų ir biuletenių apskaitą tvarko pašto skyriaus viršininkas, jų apskaitos duomenis nurodo specialiai tam skirtame žurnale Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka.

Likus vienai dienai iki rinkimų, pašto skyriaus viršininkas grąžina nepanaudotus vokus ir rinkimų biuletenius miesto, rajono rinkimų komisijai.

Paštas vokus su rinkėjų užpildytais biuleteniais įteikia apylinkių rinkimų komisijoms rinkimų dieną ne vėliau kaip likus 2 valandoms iki rinkimų pabaigos.

Balsavimo vokų ir biuletenių apskaitą Lietuvos Respublikoje tvarko Vyriausioji rinkimų komisija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

62 straipsnis. Rinkimų biuletenių apskaita rinkimų apylinkėse

Uždarius balsavimo patalpą, apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas, dalyvaujant ne mažiau kaip 3/5 rinkimų komisijos narių, užključia ir antspauduoja balsadėžės plyšį, surenka atskirai iš kiekvieno apylinkės rinkimų komisijos nario nepanaudotus rinkimų biuletenius, užrašo jų skaičių balsų skaičiavimo protokole, viešai juos suskaičiuoja ir pagal parašus rinkėjų sąrašė, balsavimo pažymėjimus patikrina, ar nėra neteisėtai išduotų biuletenių.

Nepanaudoti ir sugadinti rinkimų biuleteniai rinkimų komisijos viešai suskaičiuojami, anuliuojami nukerpant dešinįjį viršutinį kampą, sudedami į specialiai tam skirtus vokus ir užantspauduojami. Nepanaudotų ir sugadintų biuletenių skaičius įrašomas į balsų skaičiavimo protokolą.

63 straipsnis. Balsų skaičiavimas rinkimų apylinkėje ir balsavusių rinkėjų apskaita

Apylinkės rinkimų komisija, dalyvaujant ne mažiau kaip 3/5 jos narių, apžiūri apylinkės rinkimų balsadėžę: ar nepažeisti antspaudai ir ar nėra kitų požymių, liudijančių, kad ji galėjo būti atidaryta ar kitaip būtų buvę įmanoma iš jos išimti rinkimų biuletenius. Ar balsadėžė buvo pažeista, sprendžia komisija dalyvaujant ne mažiau kaip 3/5 komisijos narių. Jeigu komisija priima sprendimą, kad balsadėžė buvo pažeista, apie tai surašomas aktas ir balsai neskaičiuojami.

Įsitikinus, kad balsadėžė nebuvo pažeista, ji atidaroma ir pradedama skaičiuoti balsus.

Balsai skaičiuojami taip, kad šią procedūrą, rinkėjų pažymėtus balsavimo biuletenius galėtų stebėti visi balsų skaičiavimo metu dalyvaujantys asmenys. Konkrečią balsų skaičiavimo tvarką nustato Vyriausioji rinkimų komisija.

Įsitikinus, kad balsadėžė nebuvo pažeista, dalyvaujant ne mažiau kaip 3/5 komisijos narių ir stebėtojams, ji atidaroma, visi rinkimų biuleteniai sudedami ant stalų, ant kurių negali būti jokių kitų dokumentų bei rašymo priemonių, ir pradedama skaičiuoti balsus.

Pagal apylinkės rinkėjų sąrašus nustatomas rinkimų apylinkės rinkėjų skaičius. Rinkėjų, kuriems buvo išduoti biuleteniai, skaičius nustatomas pagal rinkėjų parašus, liudijančius biuletenio gavimą. Balsavusių rinkimų apylinkėje rinkėjų skaičius nustatomas pagal apylinkės rinkimų balsadėžėje rastų biuletenių skaičių. Dalyvavusių rinkimuose rinkėjų skaičius nustatomas pagal apylinkių rinkimų balsadėžėse rastų biuletenių skaičių ir paštu gautų biuletenių skaičių.

Radusi balsadėžėje biuletenių daugiau, negu jų buvo išduota rinkėjams, komisija imasi priemonių išsiaiškinti priežastis.

Balsų skaičiavimo rezultatai įrašomi į balsų skaičiavimo protokolą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

64 straipsnis. Balsavusių paštu rinkėjų apskaita ir balsų skaičiavimas

Suskaiciavus balsadėžėje rastus rinkimų biuletenius, pradedami skaičiuoti rinkimų biuleteniai, gauti paštu:

1) apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas pateikia neatplėštus visus paštu gautus išorinius vokus. Jų skaičius įrašomas į balsų skaičiavimo protokolą;

2) išoriniai vokai po vieną atplėšiami;

3) iš išorinių vokų išimami balsavimo pažymėjimai ir tikrinami pagal apylinkės rinkėjų sąrašą, o vidiniai balsavimo vokai antspauduojami rinkimų apylinkės antspaudu. Jeigu balsavimo pažymėjime įrašytas asmuo, kurio nėra rinkėjų sąrašė, arba rinkėjų sąrašė yra rinkėjo parašas, liudijantis, kad jis jau balsavo apylinkėje, arba yra gautas kitas to paties rinkėjo balsavimo paštu vokas, arba išoriniame voke nėra balsavimo pažymėjimo, arba išoriniame voke yra įdėtas daugiau kaip vienas vidinis balsavimo vokas, antspaudas nededamas ir laikoma, kad voke esantis rinkimų biuletenis negalioja. Tą faktą būtina pažymėti ant vidinio balsavimo voko;

4) apylinkės rinkėjų sąrašė prie rinkėjo, kurio balsas gautas paštu, pavardės daromas specialus įrašas apie rinkėjo balso gavimą;

5) užantspauduotas vidinis balsavimo vokas įmetamas į balsadėžę, paruoštą pagal nustatytus reikalavimus;

6) taip peržiūrėjus visus paštu gautus vokus, balsadėžė atidaroma ir, atplėšus antspauduotus vidinius balsavimo vokus, skaičiuojami paštu gauti balsai pagal 63 straipsnio reikalavimus. Jeigu balsavimo voke yra daugiau kaip vienas rinkimų biuletenis, visi voke esantys biuleteniai pripažįstami negaliojančiais.

Jei rinkimų apylinkėje (komisijoje) yra tik vienas antspauduotas vidinis vokas, jis, kad nebūtų pažeistas balsavimo slaptumas, neatplėšiamas, o perduodamas aukštesniajai rinkimų komisijai, kuri balsavimo rezultatus įrašo į savo balsų skaičiavimo protokolą.

65 straipsnis. Balsų skaičiavimo rinkimų apylinkėje protokolai

Kiekvienoje rinkimų apylinkėje surašomas balsų skaičiavimo protokolai. Jame įrašoma:

1) rinkėjų skaičius rinkimų apylinkėje;

2) gautų iš miesto, rajono komisijos biuletenių skaičius;

3) kiekvienam komisijos nariui išduotų rinkimų biuletenių skaičius, rinkėjams išduotų biuletenių skaičius, rinkėjų parašų skaičius, balsavimo pažymėjimų skaičius, nepanaudotų biuletenių skaičius;

4) nepanaudotų rinkimų biuletenių skaičius;

5) rinkimų apylinkės patalpoje balsavusių rinkėjų skaičius;

6) balsadėžės atidarymo laikas;
7) balsadėžėje rastų negaliojančių rinkimų biuletenių skaičius;
8) balsadėžėje rastų galiojančių rinkimų biuletenių skaičius;
9) balsadėžėje rastų atskirai už kiekvieną kandidatą į Respublikos Prezidentus paduotų balsų skaičius;

- 10) paštu gautų vokų skaičius, antspauduotų vidinių vokų skaičius;
- 11) paštu gautų negaliojančių rinkimų biuletenių skaičius;
- 12) paštu gautų galiojančių rinkimų biuletenių skaičius;
- 13) paštu gautų balsų už kiekvieną kandidatą į Respublikos Prezidentus skaičius;
- 14) iš viso rinkimų apylinkėje dalyvavusių rinkimuose rinkėjų skaičius;
- 15) iš viso negaliojančių rinkimų apylinkėje biuletenių skaičius;
- 16) iš viso už kiekvieną kandidatą į Respublikos Prezidentus paduotų balsų skaičius.

Jeigu balsadėžėje buvo rasta daugiau biuletenių negu jų buvo išduota rinkėjams, apie tai įrašoma balsų skaičiavimo protokole, nurodant skaičių, kiek biuletenių buvo rasta daugiau.

Rinkimų apylinkės balsų skaičiavimo protokolą pasirašo apylinkės rinkimų komisijos pirmininkas ir nariai. Po to protokolą pasirašo stebėtojai. Jų pastabos, komisijos narių nuomonės pridedamos prie protokolo ir yra neatskiriama jo dalis.

66 straipsnis. Negaliojantys biuleteniai

Negaliojančiais biuleteniais laikomi:

- 1) nenustatyto pavyzdžio rinkimų biuleteniai;
 - 2) užantspauduoti ne tos rinkimų apylinkės antspaudu;
 - 3) tie, kuriuose rinkėjas pažymėjo, kad jis balsavo daugiau kaip už vieną kandidatą į Respublikos Prezidentus;
 - 4) tie, kuriuose rinkėjas nepažymėjo, už kurį kandidatą į Respublikos Prezidentus jis balsavo.
- Sprendimą dėl rinkimų biuletenio pripažinimo negaliojančiu priima apylinkės rinkimų komisija.

67 straipsnis. Apylinkės balsų skaičiavimo dokumentų pateikimas miesto, rajono rinkimų komisijai

Apylinkės rinkimų komisija visus rinkimų biuletenius, taip pat negaliojančius ir nepanaudotus, visus balsavimo vokus, balsų skaičiavimo protokolą, rinkėjų sąrašus ir kitus rinkimų dokumentus Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatyta tvarka sudeda į paketą ir užantspauduoja. Paketas miesto, rajono rinkimų komisijai pristatomas ne vėliau kaip per 12 valandų po balsavimo pabaigos.

Vyriausioji rinkimų komisija bei Vidaus reikalų ministerija privalo garantuoti rinkimų dokumentų transportavimo bei juos transportuojančių asmenų saugumą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr. 100-2256 (96.10.16)

Nr. [IX-968](#), 2002-06-20, *Žin.*, 2002, Nr. 68-2767 (2002-07-03)

68 straipsnis. Balsų skaičiavimas miesto, rajono rinkimų komisijoje

Miesto, rajono rinkimų komisija balsus pradeda skaičiuoti, kai gauna visus balsų skaičiavimo protokolus ir kitus rinkimų dokumentus iš visų rinkimų apylinkių.

Miesto, rajono rinkimų komisija priima apylinkės rinkimų komisijos pateiktus dokumentus ir patikrina:

- 1) ar yra pristatyti visi privalomi dokumentai (paketai);
- 2) paketų antspaudavimą ir užrašus (ar užrašas visas ir teisingas);
- 3) ar į balsų skaičiavimo protokolą įrašyti visi duomenys; ar jie neprieštarauja vieni kitiems; ar atitinka miesto, rajono rinkimų komisijai žinomus duomenis (apylinkės rinkimų komisijai išduotų biuletenių skaičių, rinkėjų skaičių, paštu gautų išorinių balsavimo vokų skaičių); ar yra visi reikalingi parašai; ar prie protokolo pridėtos visos jame nurodytos komisijos narių atskirosios nuomonės, stebėtojų pastabos;
- 4) ar visos pastabos ir rinkėjų skundai yra apsvarstyti apylinkės rinkimų komisijoje.

Miesto, rajono rinkimų komisija nedelsdama praneša Vyriausiajai rinkimų komisijai šios nustatyta tvarka balsų skaičiavimo protokolų duomenis, savo pastabas dėl apylinkės rinkimų komisijos pateiktų dokumentų ir pasirūpina pateiktų dokumentų saugumu.

Apylinkių rinkimų komisijų antspauduoti paketai, kuriuose yra rinkimų biuleteniai, miesto, rajono rinkimų komisijoje gali būti atidaromi tik miesto, rajono rinkimų komisijos sprendimu.

Nustačiusi apylinkės rinkimų komisijoje pateiktų dokumentų trūkumus, miesto, rajono rinkimų komisija imasi priemonių juos pašalinti, pareikalauja iš apylinkės rinkimų komisijos pirmininko pateikti trūkstamus dokumentus.

Miesto, rajono rinkimų komisija balsus skaičiuoja taip: susumuoja apylinkių rinkimų komisijų duomenis ir prie jų prideda tuos paštu balsavusių rinkėjų balsus, kurie buvo suskaičiuoti miesto, rajono rinkimų komisijoje.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

69 straipsnis. Miestų, rajonų balsų skaičiavimo protokolai

Pagal rinkimų apylinkių balsų skaičiavimo protokolus, rinkimų biuletenius ir kitus rinkimų dokumentus miesto, rajono rinkimų komisija nustato:

1) mieste, rajone dalyvavusių rinkimuose rinkėjų skaičių, kuris lygus miesto, rajono rinkimų apylinkėse balsavusių rinkėjų skaičiui;

2) mieste, rajone negaliojančių biuletenių skaičių, kuris lygus miesto, rajono rinkimų apylinkėse negaliojančių biuletenių skaičiui;

3) mieste, rajone galiojančių biuletenių skaičių, kuris lygus miesto, rajono rinkimų apylinkėje galiojančių biuletenių skaičiui;

4) už kiekvieną kandidatą į Respublikos Prezidentus paduotų balsų skaičių. Jis lygus atskirai už kiekvieną kandidatą į Respublikos Prezidentus gautų balsų rinkimų apylinkėse sumai.

Šie duomenys surašomi į miestų, rajonų balsų skaičiavimo protokolus, kuriuos pasirašo miesto, rajono rinkimų komisijos pirmininkas ir nariai.

70 straipsnis. Miestų, rajonų balsų skaičiavimo dokumentų pateikimas Vyriausiajai rinkimų komisijai ir rinkimų rezultatų nustatymas

Vyriausioji rinkimų komisija rinkimų rezultatus nustato po to, kai gauna visų miestų ir rajonų rinkimų komisijų balsų skaičiavimo protokolus, taip pat kitus dokumentus.

Miesto, rajono rinkimų komisija visus iš rinkimų apylinkių gautus dokumentus (išskyrus finansinius), rinkėjų sąrašus, miesto, rajono rinkimų komisijos balsų skaičiavimo protokolą, miesto, rajono rinkimų komisijos viso darbo laikotarpio protokolus ir kitus rinkimų dokumentus sudeda į specialius paketus ir antspauduoja. Paketai per Vyriausiosios rinkimų komisijos nustatytą laiką perduodami Vyriausiajai rinkimų komisijai.

Vyriausioji rinkimų komisija pagal miestų, rajonų rinkimų komisijų balsų skaičiavimo protokolus ir pagal balsų skaičiavimo protokolus diplomatinėse atstovybėse nustato:

1) Lietuvos Respublikos rinkėjų skaičių;

2) dalyvavusių rinkimuose rinkėjų skaičių;

3) negaliojančių rinkimų biuletenių skaičių;

4) galiojančių rinkimų biuletenių skaičių;

5) už kiekvieną kandidatą į Respublikos Prezidentus paduotų balsų skaičių.

Vyriausioji rinkimų komisija, nagrinėdama šio įstatymo nustatyta tvarka paduotus skundus, gali perskaičiuoti rinkimų biuletenius ir, nustačiusi skaičiavimo klaidas, gali pataisyti įrašus balsų skaičiavimo protokoluose. Vyriausioji rinkimų komisija dėl balsų skaičiavimo protokoluose rastų klaidų negali pripažinti negaliojančiais rinkimų apylinkių, miestų, rajonų rinkimų komisijų balsų skaičiavimo protokolų.

Vyriausioji rinkimų komisija, nustačiusi, kad šiurkštūs šio įstatymo pažeidimai, padaryti balsavimo metu, ar dokumentų suklastojimas turėjo lemiamos įtakos Respublikos Prezidento rinkimų rezultatams, gali pripažinti Respublikos Prezidento rinkimų rezultatus negaliojančiais.

Išrinktu laikomas tas kandidatas į Respublikos Prezidentus, kuris pirmą kartą balsuojant ir dalyvaujant ne mažiau kaip pusei visų rinkėjų, gavo daugiau kaip pusę visų rinkimuose dalyvavusių rinkėjų balsų. Jeigu rinkimuose dalyvavo mažiau kaip pusė visų rinkėjų, išrinktu laikomas tas kandidatas, kuris gavo daugiausiai, bet ne mažiau kaip vieną trečdalį visų rinkėjų balsų.

Jeigu pirmame balsavimo rate nė vienas kandidatas nesurinko reikiamos balsų daugumos, po dviejų savaičių nuo rinkimų dienos šio įstatymo nustatyta tvarka rengiamas pakartotinis balsavimas dėl dviejų kandidatų, gavusių daugiausiai balsų pirmame balsavimo rate. Šį balsavimą Vyriausioji

rinkimų komisija paskelbia tą pačią dieną kaip ir pirmojo balsavimo rato galutinius rezultatus. Per pakartotinį balsavimą išrinktu laikomas kandidatas, surinkęs daugiau balsų.

Jeigu pirmame balsavimo rate dalyvavo ne daugiau kaip du kandidatai ir nė vienas negavo reikiamo balsų skaičiaus, ne vėliau kaip per 45 dienas nuo rinkimų dienos šio įstatymo nustatyta tvarka rengiami pakartotiniai Respublikos Prezidento rinkimai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, *Žin.*, 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

71 straipsnis. Stebėtojų dalyvavimas skaičiuojant balsus ir nustatant rinkimų rezultatus

Skaičiuojant balsus rinkimų apylinkėse bei miestų, rajonų komisijose, taip pat nustatant rinkimų rezultatus Vyriausiojoje rinkimų komisijoje, gali dalyvauti politinių partijų ir politinių organizacijų, iškėlusių kandidatus į Respublikos Prezidentus, taip pat kandidatų į Respublikos Prezidentus paskirti stebėtojai, taip pat visų visuomenės informavimo priemonių atstovai.

Stebėtojai turi teisę reikšti pastabas ir pretenzijas rinkimų komisijoms dėl šio ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų pažeidimų, bet neturi kliudyti rinkimų komisijų darbui. Stebėtojai turi teisę raštu pareikšti protestą, kuris turi būti pridėtas prie rinkimų komisijos protokolų ir sprendimų bei kartu su kitais rinkimų dokumentais turi būti pateiktas aukštesniajai rinkimų komisijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

72 straipsnis. Rinkimų rezultatų paskelbimas

Galutinius Respublikos Prezidento rinkimų rezultatus ne vėliau kaip per 5 dienas po rinkimų skelbia Vyriausioji rinkimų komisija.

Pakartotinių Respublikos Prezidento rinkimų rezultatus ne vėliau kaip per 5 dienas nuo pakartotinio balsavimo dienos skelbia Vyriausioji rinkimų komisija.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

72⁽¹⁾ straipsnis. Paklausimas dėl Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo pažeidimo

Su paklausimu, ar nebuvo pažeistas rinkimų įstatymas per Respublikos Prezidento rinkimus, į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą gali kreiptis Lietuvos Respublikos Seimas ne vėliau kaip per 3 dienas po to, kai paskelbiami oficialūs rinkimų rezultatai.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas tiria ir vertina tik Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimą arba jos atsisakymą nagrinėti skundus dėl rinkimų įstatymo pažeidimų tais atvejais, kai sprendimai buvo priimti ar kita minėtos komisijos veika buvo padaryta pasibaigus balsavimui renkant Respublikos Prezidentą.

Tokį paklausimą Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas išnagrinėja ne vėliau kaip per 72 valandas nuo jo įteikimo. Į šį terminą įskaitomos ir nedarbo dienos.

Remdamasis Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo išvadomis galutinį sprendimą dėl Respublikos Prezidento rinkimų įstatymo pažeidimo priima Lietuvos Respublikos Seimas.

Jeigu Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas priima išvadą, kad Vyriausioji rinkimų komisija šiurkščiai pažeidė Lietuvos Respublikos Prezidento rinkimų įstatymą ar suklautojo rinkimų dokumentus ir tai turėjo esminės įtakos rinkimų rezultatams, Lietuvos Respublikos Seimas gali priimti vieną iš nutarimų:

1) pripažinti rinkimų rezultatus negaliojančiais – jeigu pagal balsų skaičiavimo protokolus negalima nustatyti tikrųjų rinkimų rezultatų;

2) nustatyti tikruosius galutinius rinkimų rezultatus pagal rinkimų komisijų patvirtintus balsų skaičiavimo protokolus, jeigu komisijų sprendimai dėl šių protokolų patvirtinimo nebuvo apskūsti Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nėra panaikinęs komisijų sprendimų dėl šių protokolų patvirtinimo ar nepatvirtinimo.

Pripažinus Respublikos Prezidento rinkimų rezultatus negaliojančiais, ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo rinkimų dienos šio įstatymo nustatyta tvarka rengiami pakartotiniai Respublikos Prezidento rinkimai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, *Žin.*, 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-1050](#), 99.02.09, *Žin.*, 1999, Nr.19-514 (99.02.24)

Nr. [VIII-1938](#), 00.09.19, *Žin.*, 2000, Nr.85-2576 (00.10.11)

73 straipsnis. (Neteko galios)

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

74 straipsnis. Respublikos Prezidento rinkimų dokumentų saugojimas

Vyriausioji rinkimų komisija ne vėliau kaip per 3 mėnesius po galutinių rinkimų rezultatų paskelbimo parengia ir išleidžia knygą apie rinkimų rezultatus ir per 4 mėnesius perduoda valstybės archyvuvi nuolat saugoti rinkimų apylinkių ir rinkimų apygardų balsų skaičiavimo protokolus, pareiškinius dokumentus (išskyrus parašų rinkimo lapus), Vyriausiosios rinkimų komisijos posėdžių protokolus bei sprendimus ir rinkimų dokumentų pavyzdžių komplektą. Po to Vyriausioji rinkimų komisija nustatyta tvarka gali nuspręsti sunaikinti nesaugotinus rinkimų dokumentus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

Nr. [VIII-1121](#), 99.04.06, Žin., 1999, Nr.33-953 (99.04.14)

LAIKINAI EINANTIS

RESPUBLIKOS PREZIDENTO PAREIGAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

Vilnius, 1992 m. gruodžio 22 d.

Nr. I-28

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-40](#), 93.01.05, Žin., 1993, Nr.3-52 (93.01.31)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO PAPILDYMO

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-49](#), 93.01.19, Žin., 1993, Nr.4-78 (93.02.10)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 13 STRAIPSNIO
PAKEITIMO

3.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-647](#), 94.11.08, Žin., 1994, Nr.89-1720 (94.11.18)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1995 m. sausio 1 dienos.

4.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [I-1526](#), 96.09.19, Žin., 1996, Nr.100-2256 (96.10.16)

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO IR PAPILDYMO
ĮSTATYMAS

5.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-439](#), 97.10.09, Žin., 1997, Nr.93-2325 (97.10.15)

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 8, 9, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 22, 23, 43,
47, 48, 50, 52, 54, 61, 68, 70 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO 23(1), 23(2), 23(3), 23(4), 23(5),
23(6), 23(7), 23(8), 23(9), 23(10), 23(11), 54(1), 54(2), 54(3), 54(4), 54(5), 54(6) STRAIPSNIAIS
ĮSTATYMAS

6.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [VIII-449](#), 97.10.14, Žin., 1997, Nr.98-2477 (97.10.30)

7.

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 54(3) STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

8.

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 2(1), 23(11), 32, 34, 72(1) STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

9.

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 74 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ISTATYMAS

10.

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2001 m. sausio 1 d.

11.

PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 32 IR 38 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

12.

PREZIDENTO RINKIMU ISTATYMO 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR PAPILDYMO ISTATYMAS

13.

Šis Įstatymas, išskyrus 6 ir 9 straipsnius, įsigalioja nuo 2002 m. rugpjūčio 1 d.

14.

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. sausio 1 d.

15.

PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 9, 13, 15, 31, 32, 33, 34, 42, 44 STRAIPSNIŲ PAPILDYMO IR PAKEITIMO ĮSTATYMAS

16.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2223](#), 2004-05-04, Žin., 2004, Nr. 75-2568 (2004-05-05)

PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO PAPILDYMO 1(1) STRAIPSNIU IR 2 STRAIPSNIO PAPILDYMO ĮSTATYMAS

17.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2278](#), 2004-06-15, Žin., 2004, Nr. 98-3633 (2004-06-24)

PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 1(1) STRAIPSNIO PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS IR 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

18.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2385](#), 2004-07-15, Žin., 2004, Nr. 116-4332 (2004-07-27)

PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 18 IR 19 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

19.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [IX-2429](#), 2004-08-23, Žin., 2004, Nr. 135-4895 (2004-09-04)

RINKIMŲ Į EUROPOS PARLAMENTĄ ĮSTATYMO, SEIMO RINKIMŲ ĮSTATYMO, SAVIVALDYBIŲ TARYBŲ RINKIMŲ ĮSTATYMO IR PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO PAKEITIMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 2004 m. rugsėjo 10 d.

*** Pabaiga ***

Konstitucinio Teismo nutarimai:

1.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas, [Nutarimas](#)

2004-05-25, Žin., 2004, Nr. 85-3094 (2004-05-26)

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTO RINKIMŲ ĮSTATYMO 11 STRAIPSNIO (2004 M. GEGUŽĖS 4 D. REDAKCIJA) IR 2 STRAIPSNIO 2 DALIES (2004 M. GEGUŽĖS 4 D. REDAKCIJA) ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI

*** Pabaiga ***

Redagavo: Aušrinė Trapinskienė (2004-09-07)

autrap@lrs.lt